

**ANADOLU GÜZEL SANATLAR LİSELERİNDE HAZIRLIK SINIFI
KEMAN EĞİTİMİNDE UYGULANAN
TEMEL YAY TEKNİKLERİ**

76284

Özgür EĞİLMEZ

TC. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMAN GELİTİM MERKEZİ

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
(Müzik Eğitimi)**

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

Temmuz 1998

ANKARA

Özgür EĞİLMEZ tarafından hazırlanan “ANADOLU GÜZEL SANATLAR LİSELERİNDE HAZIRLIK SINIFI KEMAN EĞİTİMİNDE UYGULANAN TEMEL YAY TEKNİKLERİ” adlı bu tezin Yüksek Lisans tezi olarak uygun olduğunu onaylarım.

Doç. Yılmaz ŞENDURUR

Tez Yöneticisi

Bu çalışma jürimiz tarafından Müzik Eğitimi Anabilim Dalında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan: Doç. Ali SEVGİ

Üye : Doç. Yılmaz ŞENDURUR

Üye : Yrd. Doç. Yakup KIVRAK

Üye : _____

Üye : _____

Bu tez, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü tez yazım kurallarına uygundur.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET	i
ABSTRACT	ii
TEŞEKKÜR	iii
ÇİZELGELERİN LİSTESİ	iv
1. GİRİŞ	1
2. BULGULAR VE YORUMLAR.....	28
2.1. Ankette Yer Alan Öğretmenlere Ait Kişisel Bilgilerin Yorumlanması ..	28
2.2. Keman Eğitimcilerinin Temel Yay Teknikleri Hususundaki Görüşleri	31
3. SONUÇ VE ÖNERİLER	48
3.1. Sonuçlar	48
3.2. Öneriler	50
KAYNAKLAR.....	52
EKLER	55
ÖZGEÇMİŞ.....	77

**ANADOLU GÜZEL SANATLAR LİSELERİNDE HAZIRLIK SINIFI
KEMAN EĞİTİMİNDE UYGULANAN
TEMEL YAY TEKNİKLERİ
(Yüksek Lisans Tezi)**

Özgür EĞİLMEZ

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
Temmuz 1998**

ÖZET

Bu araştırma, Türkiye’deki Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde hazırlık sınıfı keman eğitiminde uygulanan temel yay tekniklerini belirlemeye ve incelemeye yönelik betimsel bir çalışmadır.

Araştırma için gerekli olan verilerin bir kısmı, Ankara, İzmir, Antalya, Şanlıurfa, Bursa, Bolu Anadolu Güzel Sanatlar Liselerindeki keman öğretmenlerinden anket yoluyla, bir kısım veriler ise kaynak tarama yöntemiyle toplanmıştır.

Başlangıç keman eğitiminde yayın kullanımına ilişkin davranışların özel bir öneme sahip olduğu yaklaşımından hareketle, araştırmada elde edilen verilerden temel yay davranış ve tekniklerine ilişkin, Anadolu Güzel Sanatlar Liselerindeki uygulamalar belirlenerek istatistiksel değerlendirmeler yapılmıştır.

Bilim Kodu : 224.18.01

Anahtar Kelimeler : Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri, Keman, Temel Yay Teknikleri.

Sayfa Adedi : 76

Tez Yöneticisi : Doç. Yılmaz ŞENDURUR

**BASIC STRING TECHNIQUES APPLIED IN THE TEACHING ON
THE VIOLIN AT THE FOUNDATION YEAR OF ANATOLIAN HIGH
SCHOOL OF FINE ARTS**

(M.Sc. Thesis)

Özgür EĞİLMEZ

**GAZİ UNIVERSTY
INSTUTE OF SCIENCE AND TECNOLOGY**

July 1998

ABSTRACT

This research is a descriptive study which aims to define and examine the basic string techniques applied in the teaching of the violin in the foundation year of the Anatolian High Schools of Fine Arts.

The data necessary for the research was partly collected from violin teachers via a questionnaire. These teachers were from the various Anatolian High Schools of Fine Arts at Ankara, İzmir, Antalya, Şanlıurfa, Bursa and Bolu, The rest of the data was acquired through the data scanning technique.

Acting with the belief that behavior towards the use of the strings has special importance in the beginner stage of violin learning, from the data collected in the research those related to the behavior and technique of the basic string applied at the Anatolian High Schools of Fine Arts was determined and statistical evaluation was made.

Science code : 224.18.01

Key Words : Anatolian High Schools of Fine Arts,
Violin, Basic string
techniques,

Page number : 76

Adviser : Doç. Yılmaz ŞENDURUR

TEŞEKKÜR

Çalışmalarım boyunca, değerli yardım ve katkılarıyla beni yönlendiren hocam Sn.Doç.Yılmaz ŞENDURUR'a, ilgi ve yardımlarını esirgemeyen Sn.Yrd.Doç.Enver TUFAN'a, değerli meslektaşlarım Handan DARENDELİOĞLU ve Semra FAYEZ'e, anketleri cevaplayan bütün meslektaşlarıma, ilgi ve destekleriyle benim en büyük yardımcılarım olan aileme, ayrıca manevi desteğiyle her zaman yanımda olan sevgili eşim Hatice ONURAY EĞİLMEZ'e en içten teşekkürlerimi sunarım.

ÇİZELGELERİN LİSTESİ

Çizelge	Sayfa
Çizelge 2.1. Anket uygulanan keman eğitimcilerinin eğitim düzeylerine göre dağılımları.....	29
Çizelge 2.2. Keman eğitimcilerinin mesleki hizmet sürelerine göre dağılımı.....	30
Çizelge 2.3. Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde keman dersi veren eğitimcilerin ana çalgı keman eğitimi alma oranları	30
Çizelge 2.4. Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde keman dersi veren eğitimcilerin keman öğretim yöntemlerine ilişkin ders alma oranları	31
Çizelge 2.5. Hazırlık sınıfında keman eğitimine ayrılan ders süresinin yeterliliği.....	32
Çizelge 2.6. Çalgı eğitimi için gerekli olan fiziksel ortamın yeterliliği.....	33
Çizelge 2.7. Öğretmenlerin hazırlık sınıfı keman öğretiminde kullandıkları metodlara ilişkin bulgular	33
Çizelge 2.8. Keman öğretiminin yay kullanımında başlangıç teline ilişkin görüşler	34
Çizelge 2.9. Kemanda ilk yay çalışmalarının yayın neresinde uygulandığına ilişkin görüşler	35
Çizelge 2.10. Kemanda ilk yay çalışmalarında yay hareketi	35
Çizelge 2.11. Başlangıç keman öğretiminde izlenen tel sırası.....	36
Çizelge 2.12. Tam dipte yay değiştirme çalışmaları yapılırken gözönünde bulundurulması gereken en önemli davranışlar.....	36
Çizelge 2.13. Tam uçta yay değiştirme çalışmaları yapılırken, gözönünde bulundurulması gereken en önemli davranışlar.....	37

Çizelge 2.14. Yayın tümünü tele sürterken her yerinde temiz, normal ve aynı gürlükte ses elde edebilmek için gerekli olan basınç ayarlaması.....	38
Çizelge 2.15. İlk tel değiştirme çalışmalarının uygulanmasına ilişkin görüşler	39
Çizelge 2.16. Tam uçta tel değiştirme çalışmaları yapılırken sağ elin hareketi	40
Çizelge 2.17 Tam dipte yay değiştirme çalışmaları yapılırken sağ elin hareketi	41
Çizelge 2.18. Sekizlik ve onaltılık ses süreleri içerisinde gerçekleştirilen tel değişimleri içerisinde yay hareketleri.....	42
Çizelge 2.19. Bağlı çalmada tel değiştirmenin kolay yapılabilmesine ilişkin görüşler	43
Çizelge 2.20. Legato, detache gibi yay tekniklerini öğretirken izlenilen yaklaşımlar.....	44
Çizelge 2.21. Hazırlık sınıfı keman derslerinin başlangıç aşamasında kullanılan yay teknikleri	45
Çizelge 2.22. Legato çalarken dikkat edilecek davranışlar	46
Çizelge 2.23. Detache çalmada dikkat edilecek hususlar	46

1. GİRİŞ

Bu bölümde, problem durumu açıklığa kavuşturulmasına yardımcı olacağı düşüncesiyle insan ve insanın eğitime duyduğu ihtiyaç üzerinde durulmuş, müzik eğitimi, çalgı eğitimi, keman eğitimi gibi kavramlar açıklanmış, Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri hazırlık sınıfı keman eğitiminde uygulanan temel yay teknikleri incelenmiştir. Bu aşamadan sonra, araştırmanın yöntemi, amacı, önemi, evreni, örnekleme ve verilerin toplanması üzerinde durulmuştur.

Toplumu oluşturan en küçük yapı taşı olan insan, bazı özelliklerle donanık bir organizma olarak doğal, toplumsal ve kültürel öğelerden oluşan bir çevre içine doğmakta ve o çevre içinde kültürlenerek oluşup gelişmektedir; yani insan, şu yada bu anlamda fakat mutlaka biyokültürel ve sosyal bir varlıktır (Ertürk, 1972).

Birey olarak her insanın içine doğduğu doğal çevre insan olmadan da var olan fiziksel, kimyasal ve biyolojik öğelerden oluşan çevredir. Toplumsal çevre, çoğunluğu bir maksada yönelik ve dayanışma halindeki bireylerden oluşur. Kültürel çevre ise insanla var olan, insanın doğaya katkısı türündeki öğelerden oluşan çevredir. İnsanın çevresi de birbirlerine dayalı ve birbirini tamamlayıp bütünleyen doğal, toplumsal ve kültürel öğelerden oluşan çok yönlü, kapsamlı ve karmaşık bir bütündür (Uçan, 1984).

Birey olarak her insanın içine doğduğu çevrede varlığını sürdürebilmesi, büyüüp gelişebilmesi, çevresine uyum sağlayabilmesi ve kendini gerçekleştirebilmesi için dengeli bir yaşama süreci içinde olması gerekir. Dengeli yaşama ise biyolojik, psikolojik ve toplumsal/kültürel gereksinimlerin giderilmesi ile olanaklıdır. Biyolojik gereksinimler, beslenme, korunma,

uyuma, dinlenme, çoğalma vb. gereksinimlerdir. Psikolojik gereksinimler arasında ise sevmek, sevilme vb. gereksinimler yer almaktadır. Toplumsal/kültürel gereksinimler de uygun görülme, saygı görme, bir grubun üyesi olma, grup içinde önemli olma, karar verme sürecine katılma, belli bir sosyal duruma sahip olma, eğitim görme v.b. gibi sıralanabilir (Uçan, 1984).

İşte birey, bu gereksinimlerini gidermek ve dengeli yaşamak için doğduğu andan itibaren çevresiyle etkileşim içine girer. Bu etkileşim süreci içinde, çevresini kendisini ve çevresiyle olan etkileşimin niteliğini, gözlemler, inceler, irdeler, giderek gereksinimlerini gidermesini ve dengeli yaşamasını sağlayıp kolaylaştıran şeylerin neler olduğunu öğrenmeye başlar; öğrendiklerini öbür insanlara da öğretme çabası içinde olur. Bu çaba eğitim denilen sürecin ortaya çıkmasına yol açmıştır (Uçan, 1984). Böylece insanlar, çevre ile ilk elden etkileşimde bulunan öteki insanların o etkileşim sonunda kazanmış oldukları bilgi ve becerileri çevreyle etkileşimde bulunmadan edinebilme olanağına kavuşmuşlardır (Çilenti, 1979).

Uygarlık, bireye verilen önemle bağlantılı olarak ona verilen eğitime dayanır. İnsanın yaşamını sürdürmesi için doğuştan getirdiği hemen hiçbir davranışı yoktur. Emme, solunum, tutunma gibi birkaç tepkisinin dışında hemen her davranışını öğrenmek zorundadır. Başkalarının etkisi, klavuzluğu olmadan insanın kendi kendine öğrendiği davranışları vardır. Ama bunların sayısı başkalarının etkisi, klavuzluğu ile öğrendiklerinden daha azdır. İnsan davranışların etkisiyle öğrendiğinde başkalarınca eğitiliyor demektir. Davranışların çoğunluğunu başkalarından öğrenilmesi ise ömür boyu sürer. Böylece insan yaşam boyu eğitim süreci içinde bulunur (Başaran, 1984).

Eğitim yukarıda da açıklandığı gibi insanlığın doğuşundan beri daima varlığını sürdürmektedir. Günümüzde de uygarlık düzeyi ne olursa olsun her toplumda süregelmektedir. Nüfusu sınırlı olan ilkel bir kabilede bile, insanoğlu bir taraftan da toplumdaki çocuk, genç ve diğer yetişkinlere, örgün olmayan bir eğitim vermiştir. Böyle bir toplumda birey canlı-cansız çevre ile etkileşim yoluyla öğrenmiştir ve öğrenmektedir. Öğrenmenin olduğu her durumda, insan davranışlarını değiştiren bir eğitim sürecinden söz edilebilir (Varış, 1994).

Bundan hareketle eğitim, bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme süreci şeklinde tanımlanmaktadır (Ertürk, 1972). Çağdaş eğitim yaygın ve örgün eğitim olarak düzenlenmektedir. Örgün eğitimin içine anaokulundan üniversiteye kadar örgütlenmiş tüm okullar girer. Bu yüzden örgün eğitim denildiğinde okul akla gelir. Yaygın eğitim ise daha geniş ve değişik eğitim biçimlerini kapsar. Bunlar da iki kümede toplanabilir. Bir iş yerinde, bir kurumda, bir meslekte çalışan kişiler için açılan hizmetiçi eğitim türleri birinci kümeyi oluşturur. İkinci kümeyi ise geniş kitlelere yapılan halk eğitimi oluşturur (Başaran, 1984).

Eğitim, bilim, teknik ve sanatın her üçünü de kapsayan bir içerikle düzenlenerek, bireyleri ve toplumları biçimlendirme, yönlendirme, değiştirme, geliştirme ve yetkinleştirmede en etkili süreç niteliği kazanır. Böyle bir eğitim, bireyi biyopsişik, toplumsal ve kültürel boyutlarıyla, bedensel, bilişsel, duyuşsal ve devinişsel yapılarıyla dengeli bir bütün olarak, en uygun ve ileri düzeyde yetiştirmeyi amaçlar.

Çağdaş birey, çağdaş toplum, bilimsel, sanatsal ve teknik olmak üzere üç tür bilgi, beceri, görüş ve anlayışa gereksinim duyar. Gördüğü eğitimde, bu

alanlardan birinin yokluğu yada eksikliği durumunda, bireyin çağdaş yaşam koşullarına uyum sağlaması pek kolay olmaz, bu bakımdan çağdaş eğitim sanat eğitimi ve teknik eğitiminin bir bileşkesi olarak da görülebilir (Uçan, 1994).

Sanat eğitimi bireye kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak belirli sanatsal davranışlar kazandırma yada bireyin sanatsal davranışında kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak belirli değişiklikler oluşturma süreci şeklinde tanımlanmaktadır (Uçan, 1994). Bu tanımdan yola çıkarak toplumun temelini oluşturan insanları genel eğitim ve öğretimleri içinde kişilerin estetik duygularının geliştirilmesi zorunluluğu çağdaş bir toplum yaratma çabasının önemli bir şartı olarak karşımıza çıkmaktadır.

Sanat eğitimi, aslında bir bütün olmakla birlikte, çeşitli kollara ve her bir kol içinde çeşitli dallara ayrılır. Çünkü sanat eğitimi, ağırlıklı olarak kapsanan temel davranış ve içerik, kullanılan araç ve gereç izlenen yöntem ve teknik, gerçekleştirilen ortam ve düzey öngörülen aşama ve süre bakımından kendi içinde çeşitlilik gösterir bunlar;

- 1- Fonetik Sanatlar Eğitimi
- 2- Plastik Sanatlar Eğitimi
- 3- Dramatik Sanatlar Eğitimi şeklinde sınıflandırılabilir.

Fonetik sanatlar eğitiminin en önemli boyutlarından biri olan müzik eğitimi, temelde bir müziksel davranış kazandırma veya bir müziksel davranış değişikliği oluşturma sürecidir.

Müzik eğitimi yoluyla bireyin davranışında oluşan değişimler toplumu, toplumdaki değişimler bireyi etkiler; birey ile doğal, toplumsal ve kültürel çevresi o arada sanatsal ve özellikle müziksel çevresi arasındaki iletişim ve

etkileşimin daha düzenli, daha sağlıklı daha etkili ve verimli olması beklenir (Uçan, 1994).

Müziğin insan yaşamındaki önemi, onun insan yaşamının değişik boyutlarındaki çok yönlü işlevlerinden kaynaklanır. Bu işlevler, bireysel, toplumsal, kültürel, ekonomik ve eğitimsel olmak üzere beş ana boyutta toplanabilir.

Müziğin Bireysel İşlevleri; Bireyin dengeli ve doyumlu, sağlıklı ve başarılı, duyarlı ve mutlu olması için bilişsel, duyuşsal ve devinişsel yapıları üzerinde olumlu izler bırakan müziksel uyarılma biçimlerini kapsar.

Müziğin Kültürel İşlevleri; Kültürü artırıcı, kültürel özellikleri taşıyıcı ve kuşaktan kuşağa aktarıcı, kültürler arası ilişkileri zenginleştirici müziksel birikim ve etkileri kapsar.

Müziğin Toplumsal İşlevleri; Toplumsal kesimler ve toplumlar arasında anlaşma, kaynaşma, dayanışma, paylaşma, işbirliği, birleşme ve bütünleşme sağlanmasında müziğin oynadığı rolleri kapsar.

Müziğin Ekonomik İşlevleri; Sanatsal öz korunmakla birlikte, müziğin alanında giderek belirleşen üretim tüketim ilişkilerinin ağır bastığı çalışma ve düzenlemeleri kapsar.

Müziğin Eğitimsel İşlevleri; Bireysel, toplumsal, kültürel ve ekonomik işlevlerin düzenli, etkili ve verimli olmasını sağlamaya yöneliktir.

Müzik eğitimi, çeşitli kol ve dallardan oluşan bir bütün olmakla birlikte ana amaçları bakımından “genel müzik eğitimi”, “özengen müzik eğitimi”, ve “mesleki müzik eğitimi” olmak üzere üç ana türe ayrılır.

Genel Müzik Eğitimi; Her düzeyde, her aşamada, herkese yönelik olup, sağlıklı ve dengeli bir insanca yaşam için gerekli asgari-ortak genel müzik kültürünü kazandırmayı amaçlar.

Özengen Müzik Eğitimi; Müziğin belli bir dalında özengence (amatörce) ilgili, istekli ve yatkın olanlara yönelik olup, etkin bir müziksel katılım, zevk ve doyum sağlamak ve bunu alabildiğince sürdürüp geliştirmek için gerekli müziksel davranışlar kazandırmayı amaçlar.

Mesleki Müzik Eğitimi; Müzik alanının bütününü ya da bir dalını meslek olarak seçen, seçmek isteyen, seçme eğilimi gösteren, seçme olasılığı bulunan, müziğe belli düzeyde yetenekli kişilere yönelik işin ya da mesleğin gerektiği müziksel davranışları ve birikimi kazandırmayı amaçlar.

Müzik eğitiminin amacına ulaşması için bu üç ana türün birbirleriyle anlamlı ilişkiler içinde olması bireye ve topluma, doğru uygulamalarla yön vermesi gerekmektedir.

Genel, özengen, mesleki şeklinde sınıflandırılan müzik eğitimi temelde şu boyutlardan oluşur;

- a- Müziksel işitme-okuma, yazma eğitimi
- b- Şarkı söyleme eğitimi
- c- Çalgı çalma eğitimi

- d- Müziksel bilgilenme eğitimi
- e- Müziksel yaratma eğitimi
- f- Müziksel beğeni geliştirme eğitimi
- g- Müziksel kişilik geliştirme eğitimi

Müzik eğitiminin önemli bir boyutu olan çalgı eğitimi, bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak çalgı çalmaya ilişkin, istendik yönde ve nitelikte yeni davranışlar kazandırma süreci şeklinde tanımlanmaktadır (Uçan, 1994).

İnsanın bir çalgıdan belirli sesler üretme eğilimine çalgı çalma denilmektedir. Bu eylem içinde “ yaylı çalgı çalma” çalgı çalmanın, “keman çalma” da yaylı çalgı çalmanın temel boyutlarından birisidir (Günay-Uçan, 1980).

Keman ailesi, bugünkü biçimini yaklaşık 1550’de aldı ve bunu izleyen iki yüzyıl boyunca, viyola, viyolonsel ve kontrbasla birlikte, gerçek bir yetkinliğe ulaştı. Keman ailesinin, büyük bir anlatım gücü sağlayan çalma tekniklerinin yardımı ile elde edilen, zengin ve güçlü seslere sahip olması, bu çalgıların önemini artırmıştır. 18. yüzyılda senfoni orkestrasının ve yaylı çalgılar dördlüsünün kurulmasıyla, keman ailesi müzikte en başta gelen konuma gelmiştir (DK Görsel Kitaplar, 1996).

“Yaylı Çalgılar Ailesi”nin en küçük üyesi olan keman, herbiri ayrımlı perdede ses veren, dört telli ölçülenmiş bir çalgıdır. Keman gibi yayı da ölçümlüdür (Uçan, 1980).

Kullanım açısından kemanın başlıca öğeleri şunlardır; Bilindiği gibi kemanın sapında perde yoktur. Abonozdan yapılan bu sapın ucundaki burgulara (kulak)

sarılarak bağlanan teller, alttaki bir eşiğin (köprü) üstünden geçerek kuyruk adı verilen parçaya bağlanır. Tellerin basıncı ile yerinde duran eşik, tellerin titreşimini kemanın üst kapağına (göğüs tahtası yada tabla) iletir. Gövdenin içinde, üst kapak ile alt kapak arasına eşiğin ayağının tam altına gelecek biçimde sıkıştırılmış, çam tahtasından bir takoz vardır. Candireği denen bu parça tellerin titreşimini alt kapağa iletir ve kemanın kendine özgü sesinin oluşmasına katkıda bulunur. Üst kapağın alt yüzünde boydan boya bas çubuğu (bas kirişi) denen bir çita vardır. Kemanın sesinin düzgün çıkmasına katkıda bulunan bir başka öge de üst kapakta eşiğin iki yanına açılmış “f” biçimindeki ses yada göğüs delikleridir (Ana Britannica 1989).

Kemanın telleri; düzenli bir kemanda boş tel durumunda çıkarılan seslerin adlarıyla adlandırılır. Buna göre, ses düzeni birim la'ya ve beşli aralığa yapılmış bir kemanda, en kalınından en incesine doğru tellerin adı sırasıyla sol, re, la, mi telidir.

Yay; iki ucu arasında kıl gerilmiş bir çubuktur. Yaylı çalgıların tümünün çalınmasında kullanılmak üzere, çalgıların çalınma niteliklerine göre özel amaçlardan yapılan bir gereçtir.

Yayın öğeleri uç, kıl, çubuk, orta, sarma, baş parmaklık, ökçe (topuk), burgu ve reçine olarak sıralanabilir.

Uç; yay çubuğunun en ince ve en hafif bölgesidir. Yayın ucunda plastik maddelerden 1 mm. kalınlığında bir parça yay başlığına yapıştırılmıştır. Bu parça yay başlığının çatlamasını önler, yayın estetik görünüşünü ve yaya takılan kılların düzgünlüğünü sağlar.

Kıl; yaylı çalgıların çalınma olanakları yaylarına takılı kılların, yeterince yayın üzerinde bulunması ile gerçekleşir. Bu açıdan bakıldığında, kemandan temiz ve gür ses elde etmede yay kılının önemi büyüktür.

Çubuk; çalgıların çalınma niteliklerine göre özel ağaçlardan yapılır. Yay çubuğu dipten uca doğru giderek incelir. Yaya çubuğun orta bölgesindeki eğim esneklik kazandırır.

Orta; yayın uzunluk noktasıdır.

Sarma; işaret parmağının ileri-geri kaymaması için yay çubuğunun dip bölgesinde yer alan madenden yada başka maddeden yapılmış kısımdır.

Baş parmaklık; yay topuğunun çubuk üzerindeki uzantısı ile çubuğun ortasındaki başparmağın konulduğu yerdir.

Ökçe; yayın tutulacak tarafında ökçe gibi duran takozumsu destek parçasıdır.

Burgu; yay kıllarının gerginliğinin gereksinimine göre arttırmaya veya kısaltmaya yarayan vidadır.

Reçine; kılları daha tutarık bir hale getirip yayın kemanın tellerine kolaylıkla sürtünebilmesini sağlamak için yaya sürülen kara sakızdır (Özen, 1982).

Keman, insanın yaratabildiği en gelişkin ve insan sesine en yakın çalgılardan biri, belki de başlıcasıdır. Zaman içinde hızlı sayılabilecek bir evrim geçiren keman, günümüzde, müziğin hemen her türüsünde ve çok yönlü olarak kullanılmaktadır.

Ülkemizde örgün keman eğitimine beş yıllık ilkokul programından sonra konservatuvarlarda, sekiz yıllık ilköğretim programından sonra Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde ve Üniversitelerin Eğitim Fakülteleri Müzik Eğitimi bölümlerinde başlanmaktadır.

Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri, güzel sanatlar dallarındaki yetenekli öğrencilerin yetenekleri doğrultusunda bilinçli bir eğitim almalarını sağlamak amacıyla açılmış okullardır. Bu okullarla konservatuvarların orta öğretimden sonra öğrenci kabul eden bölümlerine ve özellikle müzik öğretmeni yetiştiren eğitim fakültelerine bağlı müzik eğitimi bölümlerine kaynak olması beklenen bu kurumların önemli bir açığı, bir ölçüde kapatacağı düşünülmektedir.

Günümüzün çağdaş eğitim anlayışı içerisinde, sanat eğitimi insan yaşamının vazgeçilmez alanlarından biri olarak yerini almaktadır. Son yıllarda Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinin kurulmasıyla da sanat eğitime verilen önemin daha da arttığı görülmektedir.

Sanat eğitime erken yaşlarda başlamanın ve sistematik bir eğitimin özellikle önemli olduğu düşünülürse bu okulların açılmasıyla toplumda güzel sanatlara ilgi duyan çocuklara, ilgileri doğrultusunda eğitim almalarını sağlaması açısından Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinin değeri ve önemi daha da artmaktadır.

Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri, 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu 33. Maddesince dayandırılarak açılmış, orta öğretime bağlı eğitim kurumlarıdır. 33. Maddede şöyle denilmektedir;

“Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri, Güzel Sanatlar alanlarında özel istidat ve kabiliyetleri beliren çocukları küçük yaşlardan itibaren yetiştirmek üzere temel eğitim ve orta öğretim seviyesinde ayrı okullar açabilir veya ayrı yetiştirme tedbirleri alınabilir. Özellikleri dolayısıyla bunların kurulup işleyiş ve yetiştirme ile ilgili esasları ayrı bir yönetmelikle düzenlenir”. (Milli Eğitim Temel Kanunu ile ilköğretim ve Eğitim Kanunu, 1987).

Okulun amaç ve görevleri şunlardır;

- a) Güzel Sanatlar dallarında yetenekli öğrencilerin yaratıcı, yapıcı ve yorumcu yeteneklerini geliştirmek, eğilimlerini sağlamak,
- b) Öğrencileri araştırıcı ve geliştirici çalışmalara yöneltmek, yetenekleri doğrultusunda bağımsız, doğru ve seçenekli yorumlar ve uygulamalar yapabilecek yaratıcı kişiler olarak yetiştirmek,
- c) Öğrencilerin ulusal ve evrensel, tarihi ve yeni sanat eserlerini tanımaları ve anlamalarına yardımcı olmaktadır (A.G.S.L. Yönetmeliği, Resmi Gazete, 1993) (Ek 2).

Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinin bu amaçlarının yanısıra bir amacı da müzik ve resim dışı uzmanların sanattan anlayan, seven, bu konularda kapasiteleri doğrultusunda üretken bireyler olmalarını sağlamaktır.Çünkü, bu okullardan başka alanlara yönelebilme olanağı da vardır.

Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri 1 yılı hazırlık olmak üzere 4 yıldır. Hazırlık sınıfında yabancı dil (İngilizce) ağırlıklı, haftada 8 saat temel sanat eğitimi dersi okutulmaktadır. Okullara öğrenciler sınavla alınmaktadır.

Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde hem bireysel hem de toplu çalışmalarda keman eğitimine önemli bir yer verilmektedir. Hazırlık sınıfında Temel Sanat Eğitimi dersinin içerisinde haftada 1 ders saati, Lise 1. 2. 3. Sınıflarda iki ders saati bireysel olarak keman eğitimi verilmekte olup lise 2 ve lise 3'üncü sınıflarda haftada 2 ders saati orkestra dersleri ve çeşitli konser etkinlikleri ile pekiştirilmektedir.

Çalgı (Keman) dersi Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri hazırlık-lise 1-lise 2-lise 3 sınıflarına ait öğretim programı Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu'nun Şubat 1998 tarih ve 2485 sayılı kararı ile 1998 1999 öğretim yılından itibaren uygulanmak üzere kabul edilip yürürlüğe konmuştur (Ek 3).

Bu çalışma Anadolu Güzel Sanatlar Liselerine ait öğretim programından hareketle programdaki yay tekniklerine ait hedef davranışlardan yola çıkarak hazırlanmıştır.

Kemanda ses üretimi hem yaya, hem de omuzdan parmak ucuna kadar olan eklemlerin işlevlerine bağlıdır. Sağ elin, yayın tutulmasından başlayıp kullanılmasına kadar olan görevlerinde yaptığı hareketler zinciri, karmaşık davranış bütünüdür. Parmaklardan omuzlara kadar yayılan bu hareketin neden ve nasıl olduğunun iyi anlaşılması ve incelenmesi gereklidir. Kemanın seslendirilmesinde, sesin üretilmesinde başlıca rol sağ elindir. Bu bakımdan sağ el hareketlerinin iyi incelenmesi önemlidir.

Yay, elin doğal durumları içinde tutulmalıdır. Parmakların hafifçe içeriye kıvrımları, avuç içinin yuvarlak oluşu temel tutuşu belirler. Bu şekil elin esnekliğini ve daha çabuk hareket etmesini sağlar. Bu tutuş, kolları olabildiğince serbest bırakır ve yayın tellere yerleşmesini sağlar (Büyükaksoy, 1997).

Gertrude Collins'e göre yay, orta ve baş parmakla tutulur, diğer parmaklar yayı dengelemek için hizmet eder. Yay sıkıca kavranmalı fakat aynı zamanda biri hafifçe vurduğu zaman odanın içinde uçacak kadar yumuşak tutulmalıdır. Tüm parmaklar kavisli olmalı; ne birbirlerini sıkıştırmalı ne de çok aralıklı yayılmış olarak durmalıdır (Collins, 1970).

Galamian'a göre yay kullanımında en önemli etken sağ elin yumuşaklığıdır. Kol, el ve parmakların oynak yerleri yumuşak ve esnek değilse olumlu bir davranış kazanılamayabilir. Omuzdan parmak ucuna kadar tüm kol yumuşak ve esnek olmalıdır. Buna bütün bedenin yumuşaklığı da eklenmelidir. Aksi takdirde yayın kullanımı kaba, kontrolsüz, ton çirkin ve anlaşılmasız olacaktır (Albuz, 1995).

Keman öğrenmeye başlangıçta ilk önce yayı tutuş ve kavrayış durumları öğrenilir. Yay tutuş pozisyonu elde etmek için yayın kılları, yayı tutanın yüzüne dönük ve ucu yukarıya gelecek şekilde sol el ile tutulur.

Baş parmak hafifçe kıvrılarak orta parmağın uç boğumunu gösterir duruma getirilir. Baş parmağın etli ucu topuğun yay çubuğu üzerindeki uzantısının gittiği yere bu uzantıya değecek biçimde konulur. Orta parmağın birinci boğumu başparmağın karşısına getirilerek yay çubuğu rahatça kavranır. İşaret parmağın orta bölümü, orta parmaktan yarım santim ilerde olacak şekilde yayı kavrar. Yüzük parmak orta parmakla yanyana durur. Serçe parmak yuvarlak ve çubuğun üzerine dik olarak yerleştirilir.

Değişik müzikal etkiler istendiğinde yay tutuşunda tutuşlar değişik hal alabilir. Hafif bir ses için işaret parmağın yayla temas noktası dipteki boğum yerine kayar, diğer parmaklarda adeta yaydan ayrılır. Yayın daha fazla tellere

yerleşmesi için işaret parmak orta parmaktan biraz daha ayrılır ve eller çubuğa daha da yatar. Yay hareketi hızlı ve kuvvetli olacaksa işaret parmak orta parmağa iyice yanaşır.

Yay tutuşlarda birkaç çeşit parmak hareketleri yapılır. Başparmak ve diğer parmakların birlikteliği ile, yay dikey olarak alçaltılıp yükseltilir. Bu hareket tamamen parmaklarla olur, ellerin bu harekete katkısı yoktur.

Bu hareketin bir de yatay durumu vardır. Parmaklar yayı çubuk doğrultusunda uzunluğuna hareket ettirir. Böylece kısa, düzenli yay sürüşlerini uygular. Aşağı yay sürüşün sonunda baş parmak ve serçe parmağı düz bir hal alır, yukarıya doğru sürüşte de tüm parmaklar yine ilk durumuna gelirler.

Yay başparmağın ucu etrafında yatay bir kavisle diğer parmaklar tarafından döndürülürse yatay dönüş hareketi olur. Orta parmak pasifken bu hareket serçe parmağın yayla temas noktasını iterek gerilmesini, aynı zamanda yayın işaret parmakla çekilmesini gerektirir. Yay başparmağın etrafında dönerek dikey bir kavis çizer bu da dikey dönüş hareketini oluşturur. Serçe parmağın çubuğu bastırıp bırakmasıyla olur. Bir de yay başparmakla diğer parmaklar arasında yuvarlanarak döndürüldüğünde yayın ekseninde dönüş hareketini oluşturur.

Kolun hareketleri iki bölümde incelenir.

- 1- Ön Kol: Dirsekle bilek arası
- 2- Üst Kol: Dirsekle omuz arası

Ön kolun hareketleri, dirsek ekleminde kolun açılıp-kapanması ve bir de üst kolun yardımını olmadan dirsekten itibaren oluşan harekettir.

Üst kolun hareketleri ise, kolun omuzdan olan hareketleridir ki en geniş ve en büyük olanıdır. Burada da bir dikey hareket ve bir yatay hareket vardır. Dikey hareket, dirseği vücuttan uzaklaştırıp tekrar vücuda yaklaştıran harekettir. Yatay hareket ise, kolun omuzdan sola-sağa olan hareketidir (Büyükaksoy, 1997).

Ön kol ve üst kolun pozisyon ve hareketinin modern yay tekniklerinde önemli bir yeri vardır. Temel prensip ön kol, bilek ve elin mümkün olduğunca yayla aynı düzlemde tutmaktır (Berkley).

Yayın tele konulmasında dikkat edilecek bazı özellikler vardır. Bunlar; bütün kılların tele değer biçimde (tam kıl) olması, yayın eşiğe paralel olması, yayın eşlikle tuşenin arasında fakat eşiğe daha yakın bir yere konulmuş olması, sağ kolun, yayın ve kemanın bir düzlem oluşturması gerekmektedir (Günay-Uçan, 1975).

Keman öğretimi belli başlı başlangıç metodlarında keman öğretimine başlangıç teli, yayın kullanımına başlama noktası ve tellerin öğrenilme sırası aşağıdaki gibi belirlenmiştir.

Metod	Başlangıç Teli	Yayın Teldeki Yeri	Tellerin Öğrenimi
CRICKBOOM	La	Orta	La, Re, Mi, Sol
ISSELMAN	Re	Orta	Re, La, Mi, Sol
DOFLEIN	Re-La	Dip	Re, La, Mi, Sol
KUCHLER	Re	Orta	Re, La, Mi, Sol
HOHMANN	Re-La	Dip	Re, La, Mi, Sol
GÜNAY-UÇAN	La	Orta	La, Re, Mi, Sol
CAN	La	Orta	La, Re, Mi, Sol

Özen'in hazırladığı tabloda görüldüğü gibi metodların çoğunda başlangıç teli olarak "La teli" belirlenmiştir. Yine metodların çoğunda ilk çalışmalar yayın ortasında yapılmış; buna bağlı olarak da tellerin öğrenilme sırası "la, re, mi, sol" ve "re, la, mi, sol" olarak sıralandırılmıştır (Özen, 1982).

Yayın her yerini doğru kullanabilme;

Yayın bütününi kullanabilmek için önce boş telde çalışmalar yapılmalıdır. Böylelikle sol elin, sağ el çalışmalarını engelleyebilecek güçlükleri kısa bir süre için sorun yaratmayacaktır. Yay uzunluğu arttıkça, zaman da dolayısıyla uzamış olur. O halde zaman aynı kaldığında yayın gittikçe daha uzun kullanılmasının gerçekleştirilebilmesi için, yay hızının artırılması zorunluluğu vardır (Günay-Uçan, 1975).

Tam yay sürüşü yayın kullanımına göre 3 bölümlüdür.

1. Tele temas noktası yayın ortasındayken yayın ucuna doğru yapılan sürüştür. Yayın orta ile ucu arasındaki uzunluktur. Burası yayın üst yarısı olarak nitelendirilir. Ön kolun açma-kapama hareketi burada net olarak görülür. Ön kol hemen hemen yere paralel durumdadır. Üst kola bir dik açı oluşturur. Yay uca geldiğinde kol dışarıya gerilir ve kol bütünüyle düz hal alır.
2. Yayın tele temas noktası biraz daha ökçeye yakın yerdedir. Kol yine dik açıya yakın, dar bir açıdadır. Yayın kullanım alanı ökçeye yakın bir yer ile yayın ucuna yakın bir yerdir. Yani yayın ortasıdır.
3. Yayın tele temas noktası ökçenin yanındadır. Burada yayın kullanım alanı ise ökçe ile yayın ortasıdır yani yayın alt yarısıdır.

Akbulut'a göre "ilk yay çekişlerinde dikkat edilmesi gereken en önemli noktalardan birisi de yayın tel ile uyum noktasında bulunmasıdır. Uyum noktası, yay ile telin en iyi anlaştığı, başka bir deyimle tonun en güzel çıktığı yerdir. Uyum noktası her kemanda biraz başka yerde ise de genellikle tuşe bitimi ile köprünün ortasına düşer. İlk yay çekişlerinde yayın uyum noktasında kullanılmasının en büyük yararı yayın teller üzerinde ileriye, geriye kaymayacak biçimde kullanılmasını sağlamaktır" (Fayez, 1998).

Grigoryan'a göre de "yayın düzgün ve doğru sürülüğü de ses üretmede çok önemlidir.

Yayın dibinde çekerek sürüş ve başlarken dirsek ne çok aşağı ne çok yukarı kaldırılmalıdır. Dirseğin doğru olup olmadığı sıkça kontrol edilmelidir.

Yayı aşağı çekerken sağ el bileği yayın başlangıcında biraz bükülür, yavaşça ortaya gelirken bilek yavaşça doğrulur ve düzelir. Yayın ucunda biraz içeri bükülür kol açılır. Yay yukarı doğru giderken aynı hareketler tersine işler. Bu hareketleri yaparken bilek ani hareketler yapmamalı, ağırca ve doğal olarak yönünü değiştirmelidir.

Yayın hareketleri telden tele veya aşağı yukarı değişirken el, parmaklar ve bilek bütünlük içinde olmalıdır (Fayez, 1998).

Yay kontrolünün ve yapılan yay hareketinin en yalını "üst yay" sürüşüdür. Yayın üst yarısında sürüşte ön kol yere doğru hareket ederken yay ile köprü arasındaki paralelliğin bozulmaması için dirsek serbest bırakılır. Yay uca doğru geldikçe el bilekten biraz sola kayar. Uçtan ortaya gelirken de, dirsek kırılır üst kol geriye doğru çekilir.

Yayın ortasından ökçeye doğru gelirken yani yayın alt yarısında yayı iterken dirsek önümüze gelir. En kolay ve doğal bir şekilde bilekten aşağı düşer. Yay ökçedeyken bilek hafifçe kırılır. Bu durumda bilek, bir taraftan asılı kalan dirseği ve diğer taraftan da yayın ağırlığını dengeleyecek şekilde destek görevini görür. Ökçeden yayın ortasına doğru yayı sürüşte-çekişte hareketler zinciri aynen tekrar edilir (Büyükaksoy, 1997).

Üst kol ve ön kolun pozisyon hareketinin modern yay tekniklerinde önemli bir yeri vardır. Temel prensip, ön kol, bilek ve eli mümkün olduğunca yayla aynı düzlemde tutmaktır. Yay topukta iken, bilek ve ön kol yere paralel düz bir çizgi oluşturur. Yay çekildiğinde yayın ortasını geçene kadar bu pozisyon elde edilir (Berkley).

Keman eğitiminde en önemli davranışlardan biri olan tel değiştirme, bir telde çalışma sürdürülürken bu hareketlerin rahatlık ve ustalıkla öteki tele veya tellere aktarılması ve orada da sürdürülmesidir. Hem yay eli, hem de parmaklar yeni tele götürülecektir.

Tel değiştirmeyi yaparken gerçekleştirilecek bazı temel hareketler vardır. Tel değiştirme tekniği diyebileceğimiz bu bilgi ve beceriler yolu ile ayrı ayrı tellerde öğrenilmiş olanlar, alıştırma veya yapıt içinde bütünleştirilerek çalma alanı genişletilmiş olur. Tel değiştirmeyi örneğin re ve la telleri için düşünersek o zaman sağ kolun alanı da buna göre olacaktır. Yani la telinde çalarken yay, re teline yakın olmalı, ve re telinde çalarken la teline yakın olmalıdır.

Tel değiştirme hareketinin gereği kadar yapılması bir başka deyişle hareketin küçük olması anlamına gelir. O halde yalnızca düzlem durumunu denetlemek

yeterli değildir. Yayın kıllarının tele dokunduğu noktayı gözleyerek öteki tele yakınlığını da ayrıca denetlemek gerekir (Günay-Uçan, 1975).

Tam dipte yay değiştirilirken en önemli özelliklerden biri bilekteki yumuşaklık, diğeri ise parmaklardaki esnekliktir. Öyleyse tam dipte yay değiştirirken bileğimizin rahat ve yumuşak olmasına ve bunun yanında da parmaklarımızın bileğimize yardımcı olacak biçimde rahat ve esnek olmasına dikkat edilmelidir.

Tam uçta yay değiştirilirken ise sağ elin hareketi çevik ve akıcı olmalıdır. Yaya basınç verirken yumuşaklık korunmalı, yayı tutan parmakların ve özellikle başparmağın aşırı bir biçimde yayı sıkması sağlanmalıdır (Günay-Uçan, 1975).

Buraya kadar anlatılanlar kemanın seslendirilişinde başlıca görevi üstlenen sağ elin ve kolun temel hareketlerini belirtmektedir. Yayın sürtüldüğü tellerden temiz, pürüzsüz ve hatta güzel ses çıkarabilme alışkanlıklarını kazanmak doğrudan doğruya sağ elin tuttuğu yayın hızının, teldeki yerini ve basıncının uygun bir biçimde düzenlenmiş olması ile mümkün olacaktır.

Keman yayının yapısı incelendiğinde dipte ağır, uçta ise hafif olduğu anlaşılmaktadır. Bu yüzden yayın ağırlık noktası dibe yakın bir yerdedir. Yay dipten uca doğru yaklaştığında sesin gürlüğünün yitirildiği gözlenir. Yay uçtan dibe doğru itildiğinde ise bunun tersi olan bir durumla karşılaşılır.

Sesteki bu değişim yayın yapısındaki özelliklerle ilgilidir. Yayın dip bölgesinde hem çubuk kalındır hem de topuk yaya bir çubuğun kalınlığından

dolayı ayrı bir ağırlık vermektedir. Bu nedenle de ses yukarıda açıklandığı gibi değişiklik göstermektedir (Günay-Uçan, 1975).

Yayın her yerinde temiz, normal ve aynı gürükte ses elde edebilmek için her şeyden önce sağ el ile yaya dengelenmiş bir basınç vermek gerekir. Dip bölgesi yayın en fazla ağırlığını taşıyan kısım olduğuna ve yay çubuğunu uca doğru inceldiği ve hafıflediği dikkate alındığında göre, yapılan ağırlık aktarımı yayın değişik bölgelerine göre ayarlanmalıdır. Yayın dibinden ucuna doğru gittikçe eksilen ağırlığın yerine tele basınç yapılarak denge sağlanır. Dikkat edilmesi gereken en önemli noktalardan birisi de yaya verilen basınç arttırılırken hızının da arttırılmasıdır. Basınç arttırıldığı halde hız arttırılmazsa kemandan pürüzlü ve istenmedik sesler çıkar (Özen, 1982).

Burada 1. Parmak ve yay çubuğu arasındaki hassas ilişkinin ton üretiminin temelini oluşturduğu, çalıcının tüm yay tekniklerinden ve parmak ile yay arasındaki hassas ilişkinin farkında olması ve bu ilişkinin gelişmesiyle çalıcının elinin, yayın tahta çubuğuyla değil tonun kendi yapısıyla temas halinde olduğunun farkında olması önem kazanmaktadır (Bekley).

Eğer tellere yayla verdiğimiz, baskı-basınç sabit kalırsa, hızdaki değişim sesin de değişimine neden olur. Hız artışı sesin artışına, hızdaki azalma da sesin azalmasına neden olur. Bazı ritmik şekillerden dolayı hızın ani artışı seste de ani artışlara neden olur. Eğer ses artışında bir değişim istenmiyorsa, hızdaki artışı dengelemek amacıyla basıncı azaltmak suretiyle, seri bir ayarlama yapılmalıdır. Bu ayarlama, aynı zamanda sürüş noktasının aynı anda tuşeye doğru kaymasını gerektirir.

Ses üretiminde bir önemli unsur da yayın teldeki sürüş noktasıdır. Bu nokta en iyi ses sonuçlarını elde etmek için, yayın köprüye göre, tellere temas ettiği yer olarak tanımlanabilir. Değişen yay hızı ve basıncına göre bu nokta da yer değiştirmektedir. Bu temas noktasında sadece hız ve basıncın etkisi dışında başka etkenler de bulunmaktadır. Bunlar telin uzunluğu kalınlığı ve bir de gerginliğidir. Fiziksel kurallar düşünülecek olursa bilinmesi gereken, ince tellerdeki sürüş noktasının kalın tellere göre köprüye daha yakın olduğu, yine aynı şekilde, sürüş noktası üst konumlarda, alt konumlara göre köprüye daha yakın olduğudur. Yani eğer basınç ve hız aynı ise, bir telden öbürüne geçtikçe ve sol elin konumu değiştikçe (telin uzunluğu değiştikçe) sürüş noktası azda olsa değişmektedir (Büyükaksoy, 1997).

Buraya kadar sağ elin, yayı doğru ve ustalıkla kullanılmasına yönelik elin, kolun, parmakların duruş ve hareketleri, yay sürüşleri, bunların uygulanmasına dikkat edilecek olan hususlar hazırlık sınıfı keman öğretim programından hareketle açıklanmıştır. Yine bu program doğrultusunda “Kemanda Temel Yay Teknikleri başlıklı IV. Ünitenin konusu olan legato (bağlı çalma) tekniği aşağıda açıklanmaktadır.

Legato sözcüğü İtalyancadır. Sözlüklerdeki karşılıklarına bakıldığında bir müzik terimi olarak hemen hemen aynıdır. Bunlardan birinin karşılığı; “Bir müzik yapıtında ya da cümlesinde notaların kesintisiz olarak başlanacağını gösterir”. (Günay-Uçan, 1975).

Carl Flesch’e göre bir dizi sesin aralıksız olarak birbirine bağlanmaları, legato çalmada, yayın görevi olarak ortaya çıkar. Aynı yayda çalarken çıkan seslerin aynı özellikte olmaları değerlere uygun yay bölümlemesi önemlidir. Yayın

dibinde, ucunda ve ortasında kesintisiz ve pürüzsüz yay değiştirmek, sesler arasındaki boşlukların olmamasını sağlamak, bağlı çalmak, tel değiştirmek. Bunların tümü legato çalmanın ön koşulları olarak sayılabilir (Fayez 1998).

Legato çalmada dikkat edilecek hususlar şunlardır;

Yay bir telden diğerine aktarılırken yuvarlak hareket ettirilir. Hiçbir zaman yay tel değiştirirken köşeli hareketler yapmaz. Yayın yuvarlak hareketi, eşiğin eğimine uygun olmalıdır. Tel değiştirme hareketi, koldaki düzlem bozulmaksızın gerçekleştirilir. Kol bütünü ile hareket etmelidir. Sol elde çalacak parmak, yay hareketinden önce teldeki yerini almış olmalıdır (Günay-Uçan, 1975).

Legato çalmada iki temel sorunla karşılaşılmaktadır. Biri sol eldeki parmakların değişimi ile diğeri de tellerin değişimi ile ilgilidir. Parmak sorununda bilmemiz gereken yayla sol elin yaptıklarının karıştırılmamasıdır. Parmaklar yerinde ve eşit, yay ise seslere eşit bölünmüş olmalıdır.

Seslerin bağlanması sırasında sol elin önemli bir şekilde konum değiştirmesi gerekiyorsa bir zorluk oluşur. Bu sadece sürüş noktasının değişimini gerektirmez, aynı zamanda yayın yardımını da gerektirir. Yay sürüşü çok az yavaşlatılmalı ve sol elin hareketleri esnasında yayın basıncı azaltılmalıdır (Büyükkaksoy 1997).

Legato çalmada ikinci sorun olan tel değiştirme söz konusu olduğunda, teller arasında düzgün bir değişim, yeni tele hafiften ve yakından ustaca bir geçişle sonuçlanmalıdır.

Hazırlık sınıfı keman öğretim programının “kemanda temel yay teknikleri” başlıklı 4.Ünitenin ikinci konusu olan Detache tekniğinin Fransızca olan sözlük anlamı ; bölünmüş, kıyılmış, küçük parçalara ayrılmış, birbirine bağlı olmayan olarak ifade edilmektedir (Büyükkaksoy, 1997).

En önemli temel yay tekniklerinden biri olan detache; legatonun zıddına , ayrı ayrı yazılmış olan sesleri yay değiştirmeleri yolu ile birbirinden ayırarak çalmak olarak tanımlanmıştır (Günay-Uçan, 1975).

Galamian’a göre Detache’nin müzikte anlamı, her notanın ayrı bir yay ile çalınmasıdır. Yay üzerinde herhangi bir basınç değişikliği yapılmaz. Sesler arasında kesinti olmayıp,yay kullanımı başka bir sese geçene kadar devam etmesidir. Detache, yayın tümünden, en küçük parçasına kadar herhangi bir bölümünde ve herhangi bir uzunluktaki tartımla çalınabilir. Detache’nin uygulanışı, sesin uzunluğuna ve eserin hızına göre değişir. Çok hızlı olan yay kullanımında kolun harekete katılımı azalır.

Berkley’e göre “detache martelenin birinci yeğenidir ve hemen hemen aynı tarzda ses üretilir.Aralarındaki fark Detache’de notalar arasında duraklama yoktur, her nota yayın sonuna kadar tınlatılır.Detache’ deki baştaki vurgu,yayın artan hızlı kullanımıyla ve her yayı çekişinin başlangıcında artan basıncın birleşmesiyle üretilir”(Berkley).

Catherin’e göre Detache Çeşitleri;

a) Büyük yumuşak olmayan (Düz) Detache(Grand Détachésec)

Topuktan uca kadar her notada tam yay kullanımı ile yapılır. Yayın her hareketinin kesinlikle eşiğe paralel olmasına dikkat etmeli ve onaltılık notalar mümkün olduğunca çabuk çalınmalıdır. Suslar arasından yay, hareketsiz ve tel üzerinde beklemeli, kesinlikle süresinden önce hareket etmemelidir. Tel değiştirmeler, suslar sırasında ve yayı kaldırmadan yapılmalıdır.

b) Geniş yada basit Detache (Détachésec Sautenu Au Chantant).

Topuktan uca kadar sesin aynı gürlükte oluşuna dikkat ederek ve yayın ucuna doğru arka koldan kuvvet alarak basıncın artırıldığı yay şeklidir. Yay değiştirmeler kesintisiz yapılmalı buna özellikle topukta dikkat edilmelidir. Yay değiştirme tel yada parmak değiştirmeyle aynı anda olmalıdır. Bu, bileğin esnekliği ve topuğa erişmeyi mümkün kılacak parmakların toplanmasıyla olur.

a) Canlı yada Önkol Detache'si (Détachéc Vit Au Davant-Brau;).

Yayın ortası ile ucu arasında yaklaşık olarak $\frac{1}{3}$ 'ü ile yapılan yay şeklidir. Bir notadan diğerine geçerken, kesintisiz sonosite gerekir. Yayın kullanımı ön kolun hareketi ile elde edilir. Özellikle tel değiştirmelerde yay tutuşu, bileğin esnekliğini engellememelidir. İyi ve tonlu bir ses elde etmek için, yay kolları tele yapışık olmalı, yay her nota üzerinde süresi kadar uzatılmamalıdır (Albuz, 1995).

Yayın her yerinde detache yapılabilir. Ancak onun karakterine uygun bu özellik, yayın ortası ile ucu arasında ve ortaya yakın bir yerinde en kolay ve en belirgin biçimde elde edilir. Bu yer ideal detache için en uygun yer olmakla birlikte, yapıtların ifade özelliklerine, eserin yazıldığı döneme, besteciye ve eserin karakterine göre belirlenir (Günay-Uçan, 1975).

Sonuç olarak yayın bütünü kullanırken veya diğer bölümlerini kullanırken sesin istendik özelliklerde olmasına özen gösterilmelidir. Tel değiştirmeler ve yay değiştirmeler doğru yapılmalı, sağ el ile sol elin eşgüdümü de ayrıca gerçekleştirilmelidir.

Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri hazırlık sınıfı keman dersi öğretim programının ünitelerinin temel yay davranış ve tekniklerini kapsayan bu bulgulara ve yorumlara dayanarak bu okullarda yapılan çalgı eğitiminin amaçlarının yanısıra, mesleki çalgı eğitiminin amaçladığı, çalgı eğitimi yoluyla müziği anlama, sentezleme ve yorumlama gücünün gelişmesini sağlamak, öğrenilen çalgının gerektirdiği tüm teorik ve teknik becerilerin kazanılmasını sağlamak gibi amaçlar taşır. Keman eğitimi birçok ülkede olduğu gibi Türkiye’de de çalgı eğitiminin temel boyutlarından biri olarak kabul edilmekte, kavram ve uygulama olarak gittikçe daha çok önem kazanmaktadır.

Bütün bu yaklaşımlar çerçevesinde Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde hazırlık sınıfı keman eğitiminde uygulanan yay tekniklerinin incelenmesi önem kazanmaktadır.

Bu araştırmada bu anlayışla saptanan problem cümlesi, Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri hazırlık sınıfı keman eğitiminde kullanılan temel yay tekniklerinden legato ve detache’nin öğretilip kavratılmasında izlenen yöntemler nelerdir? şeklinde belirlenebilir.

Araştırmanın temel amacı; Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri hazırlık sınıfı keman eğitiminde uygulanan temel yay tekniklerinin uygulamalarına ilişkin öğretmen yaklaşımlarını saptamak ve bir değerlendirme yapmak olmuştur.

Bu temel amaca göre aşağıdaki sorular cevaplandırılmaya çalışılmıştır.

- 1- Keman eğitimi başlangıcında yay tekniklerinde uygulanan yöntem ve tekniklerde öğretmen yaklaşımları nasıldır?
- 2- Hazırlık sınıfında keman derslerine ayrılan süre yeterlimidir?
- 3- Hazırlık sınıfı keman eğitiminde yay tekniklerinde kullanılan içerikler nasıldır?
- 4- Keman öğretiminin başlangıcında yayı kullanım hareketlerine ilk olarak hangi telde başlanmalıdır?
- 5- Yayın tümünü tele süterken her yerinde temiz, normal ve ayrı gürlükte ses elde edebilmek için gerekli olan basınç nasıl ayarlanmalıdır?

Bu araştırmanın önemi; Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinin hazırlık sınıfı keman eğitiminde uygulanan temel yay tekniklerinde izlenen keman öğretim programının bir değerlendirilmesinin yapılmasıdır.

Bu araştırmanın yöntemi; Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri hazırlık sınıfı keman eğitiminde yay teknikleri uygulamalarının incelenmesine yönelik betimsel bir çalışmadır.

Bu araştırmanın evrenini;

- 1- Türkiye'deki Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde görev yapan keman öğretmenleri,
- 2- Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri keman dersi öğretim programı, (Ek-4)
- 3- Türkiye'deki Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri oluşturmıştır.

Bu araştırmanın örneklemini; Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri keman öğretmenleri oluşturmıştır.

Araştırma için gerekli olan verileri, Ankara, İzmir, Antalya, Şanlıurfa, Bolu, Bursa Anadolu Güzel Sanatlar Liselerindeki keman öğretmenlerinin ankete verdikleri cevaplarla elde edilmiştir.

Anket, bu araştırmanın amaç ve süresine uygun bir veri toplama aracı olarak hazırlanıp, uygulanmış ve Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri öğretmenlerinin keman eğitiminde temel yay tekniklerine ilişkin yaklaşımlarının belirlenmesi için gerekli verileri elde etmek amacıyla uygulanmıştır.

Kaynak tarama ise, araştırmanın dayanacağı temel gerçekleri saptamak ve kuramsal bilgileri oluşturmak amacıyla izlenen bir teknik olarak düşünülmüştür.

Hazırlanan bu anket, Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri keman dersi öğretmenlerine sorulmak üzere sunulmuştur.

Bu anket Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri hazırlık sınıfı keman eğitiminde uygulanan temel yay tekniklerinin incelenerek gerekli verilerin bir kısmını elde etmek için hazırlanmış ve sistemli hale getirilmiş sorulardan oluşmaktadır.

Bu araştırmada kaynak ve belgesel tarama ve anket gibi veri toplama amacıyla elde edilen veriler, bizzat araştırmacı tarafından çetelenerek gruplandırılmış ve niceleştirilmiştir. Betimsel bir araştırma için toplanmış olan verilerin çözümlenerek değerlendirilmesinde betimsel istatistik yöntem ve tekniklerine başvurulmuş ancak, merkezi dağılım ölçülerinin yan dağılımları olarak “frekans” (f), “yüzdelik” (%) ve oranların ortalamalarından yararlanılmıştır.

2. BULGULAR VE YORUM

Bu, bölümde araştırmada yer alan problemin çözümü için toplanan verileri çözümleri ile elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

2.1. Ankette Yer Alan Öğretmenlere Ait Kişisel Bilgilerin Yorumlanması

Sırasıyla, hazırlık sınıfında, keman eğitime ayrılan sürenin ve fiziksel ortamın yeterliliği, kullanılan metod dağılımları, keman öğretiminin başlangıcında yayın kullanımına hangi telden ve yayın neresinden başlandığı hangi tel sırasının izlendiği, tam dipte, tam uçta ve bütün yayda, yay değiştirme çalışmaları yapılırken gözönünde bulundurulması gereken özellikler, ilk tam uçta ve tam dipte tel değiştirme çalışmalarında gözönünde bulundurulması gereken özellikler, legato ve detache teknikleri konularında anketin uygulandığı keman eğitimcilerinin görüşleri ile ilgili bulgular elde edilmiş ve ankette sorulan açık uçlu soruya verilen yanıtlar değerlendirilmiştir.

Ankara, İzmir, Antalya, Şanlıurfa, Bolu, Bursa illerindeki Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde keman eğitimi veren öğretmenlerin kişisel bilgilerine yönelik bulgular aşağıdaki gibidir.

Çizelge 2.1. Anket uygulanan keman eğitimcilerinin eğitim düzeylerine göre dağılımları

Programlar	f	%
Lisans	9	56,25
Yüksek Lisans	3	18,75
Sanatta Yeterlik	1	6,25
Doktora	-	-
Başka	3	18,75
Toplam	16	100

Çizelge 2.1.'de de görüldüğü gibi Türkiye'deki Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde keman eğitimciliği yapan ve anketi yanıtlayanların %56,25'i lisans, %18,75'i Yüksek Lisans, %6,25'i ise sanatta yeterlik programlarından mezun olmuş, %18,75'i ise başka sütununa Eğitim Enstitüsü çıkışlı olduklarını belirtmişlerdir. Doktora programından mezun olan keman eğitimcisinin olmadığı gözlenmiştir.

Bu durum Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde keman öğretmenliği yapan eğitimcilerin çoğunun lisans mezunu olduklarını göstermektedir.

Çizelge 2.2. Keman eğitimcilerinin mesleki hizmet sürelerine göre dağılımı

Hizmet Süresi	f	%
0-5 yıl	8	50
6-10 yıl	4	25
11-15 yıl	-	-
16-20 yıl	2	12,5
20 yıldan fazla	2	12,5
Toplam	16	100

Çizelge 2.2.'de de görüldüğü gibi keman eğitimcilerinin %50'si 0-5 yıl, %25'i 6-10 yıl, %12,5'i 16-20 yıl ve 20 yıldan fazla meslekte hizmet süresine sahiptir. Meslekte 1-5 yıl hizmet süresi bulunan keman eğitimcilerinin yüzdesi oldukça yüksektir. Buna göre en yakın hizmet süresi ise 6-10 yıl arasındır.

Bu durum keman eğitimcilerinin çoğunluğunun 0-10 yıl hizmet süresine sahip olduğunu göstermektedir.

Çizelge 2.3. Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde keman dersi veren eğitimcilerin ana çalgı keman eğitimi alma oranları

Seçenekler	f	%
Ana çalgı olanlar	16	100
Ana çalgı keman olmayanlar	-	-
Toplam	16	100

Çizelge 2.3.'de de görüldüğü gibi keman dersi veren eğitimcilerin % 100'ünü ana çalgısı kemandır. Bu durum, keman dersi veren keman eğitimcilerinin esas çalgısının keman olduğunu göstermektedir.

Çizelge 2.4. Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde keman dersi veren eğitimcilerin keman öğretim yöntemlerine ilişkin ders alma oranları

Seçenekler	f	%
Keman öğretim yöntemlerine ilişkin ders alanlar	5	31,25
Keman öğretim yöntemlerine ilişkin ders almayanlar	11	68,75
Toplam	16	100

Çizelge 2.4.'te anketi yanıtlayan keman eğitimcilerinin %68,75'inin keman öğretim yöntemlerine ilişkin ders almadıkları, %31,25'inin ise aldıkları görülmüştür. Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde keman dersi veren öğretmenlerin çoğunun keman öğretim yöntemlerine ilişkin ders almadıklarını göstermektedir.

2.2. Keman Eğitimcilerinin Temel Yay Teknikleri Hususundaki Görüşleri

Yukarıda sıralanan illerdeki keman eğitimcilerinin keman eğitimi ve keman eğitiminde kullanılan temel yay teknikleri hususundaki görüşleri aşağıdaki gibidir.

Çizelge 2.5. Hazırlık sınıfında keman eğitime ayrılan ders süresinin yeterliliği

Seçenekler	f	%
Tamamen yeterli	-	-
Yeterli	-	-
Kısmen Yeterli	1	7,14
Yetersiz	13	92,86
Toplam	14	100

Ankete katılan keman eğitimcilerinin ikisinin bulunduğu Anadolu Güzel Sanatlar Lisesinde hazırlık sınıfında keman eğitimi dersi olmadığından, bu konuyla ilgili anket sorusuna cevap verilmemiştir. Bundan dolayı toplam frekans 14 olarak alınmıştır. Buna göre ankete katılan keman eğitimcilerinin %92,86'sı, hazırlık sınıfında, keman eğitime ayrılan 1 saatlik ders süresini yetersiz, %7,14'ü ise kısmen yeterli bulmuş bu süreyi yeterli veya tamamen yeterli bulan olmamıştır.

Bu durum hazırlık sınıfında keman eğitime ayrılan 1 saatlik ders süresinin yetersiz bulunduğunu göstermektedir.

Çizelge 2.6. Çalgı eğitimi için gerekli olan fiziksel ortamın yeterliliği

Seçenekler	f	%
Tamamen yeterli	-	-
Yeterli	-	-
Kısmen yeterli	5	31,75
Yetersiz	11	68,75
Toplam	16	100

Çizelge 2.6.'da çalgı eğitimi için gerekli olan fiziksel ortamı %68,75 kişi yetersiz, %31,25 kişi ise kısmen yeterli bulmuştur. Tamamen yeterli veya yeterli bulan olmamıştır.

Bu durum, çoğu keman eğitimcisinin, çalgı eğitimi için gerekli olan fiziksel ortamı yetersiz bulduğunu göstermektedir.

Çizelge 2.7. Öğretmenlerin hazırlık sınıfı keman öğretiminde kullandıkları metodlara ilişkin bulgular

Seçenekler	f	%
Crickboom I	8	50
Ömer Can I	10	62,5
E Günay-A. Uçan/Çevreden Evrene I	7	43,7
A. Seybold	8	50
Başka	10	62,5
Toplam	16	100

Çizelge 2.7.'de görüldüğü gibi hazırlık sınıfı keman öğretiminde öğretmenlerin %50'si Crickboom, %62,5 Ömer Can, %43,7 Çevreden Evrene I, %50'sinin ise A. Seybold methodunu işaretledikleri görülmektedir. %62,5 öğretmen "Başka" seçeneğini işaretlemiş ve Hohmann I, Suzuki, Sevcik Çift ses, Hans Sitt I, Kuchler, Atakışiyev, Sevcik gam metodu, Alberto Curci gibi diğer metotlardan faydalandıklarını görüş olarak belirtmişlerdir.

Çizelge 2.8. Keman öğretiminin yay kullanımında başlangıç teline ilişkin görüşler

Seçenekler	f	%
Sol teli	-	-
Re teli	3	18,75
La teli	13	81,25
Mi teli	-	-
Toplam	16	100

Çizelge 2.8.'de görüldüğü gibi Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde keman öğretmenliği yapan eğitimciler %81,25'i ilk yay çalışmalarını la telinden, %18,75'i de re telinden başlatmaktadır. Sol ve mi telinden başlatan yoktur.

Bu durum, ilk yay çalışmalarının daha çok la telinden başlatıldığını göstermektedir.

Çizelge 2.9. Kemanda ilk yay çalışmalarının yayın neresinde uygulandığına ilişkin görüşler

Seçenekler	f	%
Yayın ortasında	8	50
Yayın alt yarısında	-	-
Yayın üst yarısında	2	12,5
Bütün yayda	6	37,5
Toplam	16	100

Çizelge 2.9'da Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde keman öğretmenliği yapan eğitimcilerin %50'sinin kemanda ilk yay çalışmalarını yayın ortasında, %37,5'i bütün yayda, %12,5'i ise yayın üst yarısında başlatmaktadır. İlk yay çalışmalarını yayın alt yarısında başlatan keman öğretmeni yoktur.

Bu durum, ilk yay çalışmalarının daha çok yayın ortasında uygulandığını göstermektedir.

Çizelge 2.10. Kemanda ilk yay çalışamlarında yay hareketi

Seçenekler	F	%
Durdurup denetleyerek	16	100
Durdurmadan denetleyerek	-	-
Toplam	16	100

Çizelge 2.10.'da keman eğitimcilerinin %100'ünün kemanda ilk yay çalışmalarını, yayı durdurup denetleyerek uygulattıkları görülmektedir. Hiçbir eğitimci ilk yay çalışmalarını yayı durdurmadan uygulatmıyor.

Bu durum, tüm eğitimcilerin ilk yay çalışmalarında yayı durdurup denetleyerek uygulattıklarını göstermektedir.

Çizelge 2.11. Başlangıç keman öğretiminde izlenen tel sırası

Seçenekler	f	%
Sol-re-la-mi telleri	-	-
Re-la-mi-sol telleri	3	18.75
La-re-sol-mi telleri	7	43.75
La-re-mi-sol telleri	6	37.5
Toplam	16	100

Çizelge 2.11. de de görüldüğü gibi Türkiye'deki Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Keman öğretmenlerinin %43,75'i keman öğretiminde la-re-sol-mi tel sırasını, %37,5'i la-re-mi-sol tel sırasını %18,75'i ise re-la-mi-sol tel sırasını takip etmektedir. Sol-re-la-mi tel sırasını izleyen keman öğretmeni yoktur.

Bu durum daha çok la-re-sol-mi tel sırasının izlendiğini göstermektedir.

Çizelge 2.12. Tam dipte yay değiştirme çalışmaları yapılırken gözönünde bulundurulması gereken en önemli davranışlar

Seçenekler	f	%
Bileğin yumuşaklığı	3	18,75
Parmakların esnekliği	3	18,75
Yayın hızı ve basıncı	1	6,25
Hepsi	9	56,25
Toplam	16	100

Çizelge 2.12.'de keman eğitimcilerinin %18,75 tam dipte yay değiştirme çalışmaları yaptırırken bilek yumuşaklığının, yine %18,75'i parmakların esnekliğinin, %6.25'i yayın hızı ve basıncının iyi ayarlanmasının göz önünde bulundurulması gerektiğini, %56,25'i ise hem bileğin yumuşaklığı, hem parmakların esnekliği hem de yayın hızı ve basıncının iyi ayarlanması gerektiğini savunmaktadır.

Bu durumda, yukarıdaki tüm unsurların tam dipte yay değiştirme çalışmalarında gerekli ve etkili olduğunu göstermektedir.

Çizelge 2.13. Tam uçta yay değiştirme çalışmaları yapılırken, gözönünde bulundurulması gereken en önemli davranışlar

Seçenekler	f	%
Yayın ortasına doğru basıncı artırma	4	25
Tüm kol ve parmakları kullanma	2	12,5
Yayın hızını ayarlama	3	18,75
Hepsi	7	43,75
Toplam	16	100

Çizelge 2.13'de de görüldüğü gibi keman eğitimcilerinin %25'i tam uçta yay değiştirme çalışmaları yapılırken yayın ortasına doğru basıncın artırılması gerektiğini, %12,5'i tüm kol ve parmakları kullanmak gerektiğini, %18,75'i yayın hızını ayarlamak gerektiğini, %43,75'i ise hem yayın ortasına doğru basıncı artırma, hem tüm kol ve parmakları kullanma, ve hem de yayın hızını ve basıncını iyi ayarlaması gerektiğini savunmaktadır.

Bu durum, yukarıdaki tüm unsurların, tam uça yay değiştirme çalışmalarında gerekli ve etkili olduğunu göstermektedir.

Ayrıca, iki bağlı yapılan çalışmalarda tam uça ikinci notanın kısa kesilmemesi ve öğrencinin yayı uzun düşünmesinin sağlanması da anket yanıtlayıcıları tarafından önerilmiştir.

Çizelge 2.14. Yayın tümünü tele sürerken her yerinde temiz, normal ve aynı gürlükte ses elde edebilmek için gerekli olan basınç ayarlaması

Seçenekler	f	%
Dipten uca doğru gidildikçe yayın basıncı yeterince arttırılmalıdır.	13	81,25
Dipten uca doğru gidildikçe yayın basıncı azaltılmalıdır.	-	-
Yaya verilen basınç her yerinde sabit tutulmalıdır	3	18,75
Yayın doğal ağırlığının verdiği basınç ile yetinilmelidir.	-	-
Toplam	16	100

Çizelge 2.14.'de görüldüğü gibi Anadolu Güzel Sanatlar Liselerindeki keman öğretmenlerinin %81,25'i yayın tümünü tele sürerken her yerinde temiz, normal ve aynı gürlükte ses elde edebilmek için, dipten uca doğru gidildikçe yayın basıncının yeterince arttırılması gerektiğini, %18,75'i ise yaya verilen basıncın her yerinde sabit tutulması gerektiğini savunmaktadırlar. Dipten uca

doğru gidildikçe yayın basıncının azaltılması veya yayın doğal ağırlığının verdiği basınç ile getirilmesi düşünülmektedir.

Bu durumda, yayın tümünü tele sürerken her yerinde temiz, normal ve aynı gürlükte ses elde edebilmek için dipten uca doğru gidildikçe yayın basıncının yeterince arttırılması görüşünün çoğunlukta olduğu görülmektedir.

Çizelge 2.15. İlk tel değiştirme çalışmalarının uygulanmasına ilişkin görüşler

Seçenekler	f	%
Boş teli kullanarak	13	81,25
Boş telleri ve sol eli birlikte kullanarak	3	18,75
Sol elde güçlüğü olmayan etütlerle	-	-
Sol elde güçlüğü olan etütlerle	-	-
Toplam	16	100

Çizelge 2.15'te görüldüğü gibi Anadolu Güzel Sanatlar Liselerindeki keman öğretmenlerinin %81,25'i ilk tel değiştirme çalışmalarını boş teli kullanarak uygulattırmayı, %18,75'i de boş telleri ve sol eli birlikte kullanarak uygulattırmayı savunmuşlardır. Sol elde güçlüğü olan veya olmayan etütlerin ilk tel değiştirme çalışmalarında kullanılması öngörülmemiştir.

Bu durumda ilk tel değiştirme çalışmalarının boş tel kullanılarak uygulatılması çoğunluğun fikrini oluşturmaktadır.

Çizelge 2.16. Tam uçta tel değiştirme çalışmaları yapılırken sağ elin hareketi

Seçenekler	f	%
Yay diğer tele yakın olmalı, tüm kol yay ile birlikte hareket etmelidir.	6	37,5
Yay diğer tele yakın olmalı, bilek yay ile birlikte hareket etmelidir.	4	25
Yay diğer tele yakın olmalı, ön kol yay ile birlikte hareket etmelidir.	5	31,25
Yay diğer tele uzak olmalı, tüm kol yay ile birlikte hareket etmelidir.	1	6,25
Toplam	16	100

Çizelge 2.16.'da da görüldüğü gibi Anadolu Güzel Sanatlar Liselerindeki keman öğretmenlerinin %37,5'i tam uçta tel değiştirme çalışmaları yaptırırken yayın diğer tele yakın olması ve tüm kolun yay ile birlikte hareket etmesi gerektiğini, %31,25'i yayın diğer tele yakın olması ve ön kolun yay ile birlikte hareket etmesi gerektiğini, %25'i yayın diğer tele yakın olması, ve bileğin yay ile birlikte hareket etmesi gerektiğini, %6,25'i ise yayın diğer tele uzak olması ve tüm kolun yay ile birlikte hareket etmesi gerektiğini savunmaktadır.

Bu durum, tam uçta tel değiştirirken keman öğretmenlerinin daha çok, yayın diğer tele yakın olması ve tüm kolun yay ile birlikte hareket etmesi gerektiği görüşünde birleştiğini göstermektedir.

Çizelge 2.17. Tam dipte yay değıştirme çalışmaları yapılırken sağ elin hareketi

Seçenekler	f	%
Yay diğer tele yakın olmalı, tüm kol yay ile birlikte hareket etmelidir.	6	37,5
Yay diğer tele yakın olmalı, bilek yay ile birlikte hareket etmelidir.	9	56,25
Yay diğer tele yakın olmalı, ön kol yay ile birlikte hareket etmelidir.	1	6,25
Yay diğer tele uzak olmalı, tüm kol yay ile birlikte hareket etmelidir.	-	-
Toplam	16	100

Çizelge 2.17.'de de görüldüğü gibi Anadolu Güzel Sanatlar Liselerindeki keman öğretmenlerinin %56,25'i tam dipte yay değıştirme çalışmaları yapılırken yayın diğer tele yakın olması ve bileğin yay ile birlikte hareket etmesi gerektiğini, %37,5'i yayın diğer tele yakın olması ve tüm kolun yay ile birlikte hareket etmesi gerektiğini, %6,25 ise yayın diğer tele yakın olması, ve ön kolun yay ile birlikte hareket etmesi gerektiğini savunmaktadırlar.

Yayın diğer tele uzak olması ve tüm kolun yay ile birlikte hareket etmesi gerektiğini savunan olmamışır.

Bu durum, tam dipte tel değıştirirken keman öğretmenlerinin daha çok, yayın diğer tele yakın olması ve bileğin yay ile birlikte hareket etmesi gerektiği görüşünde birleştiğini göstermektedir.

Ayrıca, bileğin yay ile hareket etmesi ve parmakların da duruma göre bilek ve yayla birklikte hareket ettirilmesi gerektiği de anketi yanıtlayan keman eğitimcileri tarafından önerilmiştir.

Çizelge 2.18. Sekizlik ve onaltılık ses süreleri içerisinde gerçekleştirilen tel değişimleri içerisinde yay hareketleri

Seçenekler	f	%
Bilek ve parmaklar ile hareket etmelidir.	6	37,5
Yalnız bilekle hareket etmelidir.	3	18,75
Ön kol ile hareket etmelidir.	2	12,5
Bütün kol ile hareket etmelidir.	5	31,25
Toplam	16	100

Çizelge 2.18.'de de görüldüğü gibi Anadolu Güzel Sanatlar Liselerindeki keman eğitimcilerinin %37,5'i sekizlik ve onaltılık ses süreleri içerisinde gerçekleştirilen tel değişimleri içerisinde yayın bilek ve parmaklar ile hareket etmesi gerektiğini %31,25'i yayın bütün kol ile hareket etmesi gerektiğini, %18,75'i yayın yalnız bilekle hareket etmesi gerektiğini, %12,5'i ise yayın ön kol ile hareket etmesi gerektiğini savunmaktadırlar.

Bu durum, keman eğitimcilerinin büyük çoğunluğunun sekizlik ve onaltılık ses süreleri içerisinde gerçekleştirilen tel değişimleri içerisinde yayın bilek ve parmaklar ile hareket etmesi gerektiği görüşünde birleştiğini göstermektedir.

Çizelge 2.19. Bağlı çalmada tel değiştirmenin kolay yapılabilmesine ilişkin görüşler

Seçenekler	f	%
Boş telleri kullanarak	9	56,25
Boş telleri ve sol eli kullanarak	6	37,5
Sol elde güçlüğü olmayan etütlere	1	6,25
Sol elde güç olan etütlerel	-	-
Toplam	16	100

Çizelge 2.19.'da da görüldüğü gibi Anadolu Güzel Sanatlar Liselerindeki keman öğretmenlerinin %56,25'i bağlı çalmada tel değiştirmenin kolay yapılabilmesi için boş telleri ve sol eli kullanmayı, %37,5'i boş telleri ve sol eli kullanmayı, %6,25'i ise sol elde güçlüğü olmayan etütleri kullanmayı öngörmüşlerdir. Sol elde güç olan etütleri kimse kullanmak gerektiğini savunmamıştır.

Bu durum, keman eğitimcilerinin çoğunun bağlı çalmada tel değiştirmenin kolay yapılabilmesi için boş tellerin kullanılması gerektiği görüşünde birleştiğini göstermektedir.

Çizelge 2.20. Legato, detache gibi yay tekniklerini öğretirken izlenen yaklaşımlar

Seçenekler	f	%
Çalarak	-	-
Önce tanımlayıp, sonra çalarak	1	6,25
Tanımlayıp, çalarak, uygulatarak	15	93,75
Tanımlayıp, öğrenciye uygulatarak	-	-
Toplam	16	100

Çizelge 2.20’de de görüldüğü gibi Anadolu Güzel Sanatlar Liselerindeki keman öğretmenlerinin %93,75’i legato ve detache gibi yay tekniklerini tanımlayıp, çalarak ve uygulatarak, %6,25’i ise önce tanımlayıp sonra çalarak öğrettiklerini belirtmişlerdir.

Sadece çalan veya tanımlayıp, öğrenciye uygulatan yoktur.

Bu durum, keman öğretmenlerinin çoğunluğunun legato, detache gibi yay tekniklerini tanımlayıp, çalarak ve uygulatarak öğretme düşüncesinde birleştiklerini göstermektedir.

Çizelge 2.21. Hazırlık sınıfı keman derslerinin başlangıç aşamasında kullanılan yay teknikleri

Seçenekler	f	%
Legato	1	6,25
Detache	3	18,75
Legato-Detache	9	56,25
Legato-Detache-Basit Martele	3	18,75
Toplam	16	100

Çizelge 2.21’de de görüldüğü gibi Anadolu Güzel Sanatlar Liselerindeki keman öğretmenlerinin %18,75’i hazırlık sınıfı keman derslerinin başlangıç aşamasında sadece detache tekniğini, yine %18.75’i legato-detache-basit martele tekniklerini %56,25’i legato-detache tekniklerini ve %6,25’i ise sadece legato tekniğini kullanmaktadırlar.

Bu durum keman öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğunun legato-detache tekniklerini kullandıklarını göstermektedir.

Ayrıca, öğrencinin kapasitesine göre hazırlık sınıfında staccato tekniğinin kullanılabilirliği de anketi yanıtlayanların bir kısmı tarafından öngörülmüştür.

Çizelge 2.22. Legato çalarken dikkat edilecek davranışlar

Seçenekler	f	%
Yay bir telden diğerine aktarılırken yuvarlak hareket ettirilmelidir.	1	6,25
Tel değiştirilirken yayın köşeli hareketler yapmasına hiçbir zaman izin verilmemelidir.	-	-
Yayın yuvarlak hareketi eşiğin eğimine uygun olarak gerçekleşmelidir.	1	6,25
Hepsi	14	87,5
Toplam	16	100

Çizelge 2.22’de de görüldüğü gibi keman eğitimcilerinin %6,25’i sadece yayın bir telden diğerine aktarılırken yuvarlak hareket ettirilmesini, yine %6,25’i sadece yayın yuvarlak hareketi eşiğin eğimine uygun olarak gerçekleşmesini, %87,5’i ise anketle yer alan bütün davranışların gerçekleştirilmesini savunmuşlardır.

Çizelge 2.23. Detache çalmada dikkat edilecek hususlar

Seçenekler	f	%
Ayrı ayrı yazılmış sesleri yay değiştirmeleri yolu ile birbirinden ayırarak çalma	1	6,25
Detache çalarken yayın çekiş ve itişlerini eşitleme	5	31,25
Sesler arasında, birbirinden ayrı olduklarının ayırt edebilecek kadar kısacık aralıklar bırakma	3	18,75
Hepsi	7	43,75
Toplam	16	100

Çizelge 2.23'te de görüldüğü gibi keman eğitimcilerinin %6.25'i ayrı ayrı yazılmış sesleri yay değiştirmeleri yolu ile birbirinden ayırarak çalmayı, %31,25'i detache çalarken yayın çekiş ve itişlerini eşitlemeyi, %18,75'i sesler arasında, birbirinden ayrı olduklarını ayıtredebilecek kadar kısacık aralıklar bırakmayı,%4375'i ise ankette yer alan bütün davranışların gerçekleştirilmesini savunmuşlardır.

Keman eğitimcilerinin açık uçlu soruya ilişkin düşünce ve önerileri şöyle sıralanmaktadır.

- 1- Hazırlık sınıfında iyi öğrenilmiş ve kontrol altına alınarak çalınabilen temel yay teknikleri, diğer tekniklere geçiş yapma ve bunları uygulamada önemli bir temel oluşturur.
- 2- Hazırlık sınıfında kullanılan doğru davranış ve teknikler ilerideki keman eğitimi için son derece önemlidir. Yanlışlıklar ve oturmamış teknikler öğrencilerin ilerlemesini önleyecektir.
- 3- Okulların fiziksel ortamları ve çalışma ortamlarının daha iyi şartlara getirilmesi gerekmektedir.

3. SONUÇ VE ÖNERİLER

3.1. Sonuçlar

Türkiye'deki Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde hazırlık sınıfı keman eğitiminde uygulanan temel yay tekniklerinin incelenmesi amacıyla bu araştırma yapılmıştır.

Uygulanan ankette keman öğretmenlerinin keman dersinde kullandıkları metodlar, başlangıç çalışmaları için uyguladıkları teknik çalışmalar ve yöntemler hakkındaki görüşleri alınmış ve saptanmıştır.

Örneklemi oluşturan öğretmenlerin çoğu lisans mezunlarıdır, genel olarak 0-5 yıl meslekte hizmet süresine sahip olduğu ve kemanın hepsinde ana çalgı olduğu saptanmıştır. Fakat çoğunun keman öğretim yöntemlerine ilişkin ders almadıkları gözlenmiştir.

Öğretmenler, büyük bir çoğunluk olarak çalgı eğitimi için gerekli olan fiziksel ortam ve sürenin yetersizliğini ortaya koymuşlardır.

Öğretmenlerin %50'si Crickboom, A. Seybold metodlarının, %43,7'si Çevreden Evrene, %62,5'i Ömer Can I ve başka seçeneğinde ise Hohmann I, Suzuki, Sevcik, Hans Sitt I, Kuchler, Atakişiyev, gibi diğer metodları kullandıklarını belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin çoğu La telini başlangıç teli olarak ve izlenen tel sırasını ise La, re, mi, sol olarak uygulattıklarını ortaya koymuşlardır.

Kemanda ilk yay çalışmalarında %100'lük bir oranla durdurup denetleyerek uygulattıklarını ve kemanda ilk yay çalışmalarını büyük bir oranda yayın ortasında uygulattıklarını belirtmişlerdir.

Yayın tümünü tele sürerken her yerinde temiz, normal ve aynı gürlükte ses elde edebilmek için gerekli olan basınç ayarlanmasına ait öğretmen görüşlerinde büyük bir çoğunluk, dipten uca doğru gidildikçe yayın basıncı yeterince artırılmalı gibi cevaplar verilmiştir ki keman eğitimine ilişkin kuramsal kaynaklarla da tutarlılık göstermektedir.

Öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu tel değiştirme çalışmalarında ve bağlı çalışmada tel değiştirme çalışmalarında boş telleri kullanmışlardır.

Öğrencinin boş telleri kullanarak tel değiştirme çalışması yapması, öğrencinin dikkatini sadece yay eli üzerinde toplayıp, tel değiştirmeyi daha çabuk ve daha kolay bir şekilde kavrayabilmesi bakımından önemlidir.

Öğretmenler legato, detache gibi yay tekniklerini öğretirken tamamına yakını bu teknikleri tanımlayıp, çalıp ve uygulatarak yaptıklarını belirtmişlerdir.

Hazırlık sınıfı keman derslerinde bütün bir yılda Legato ve detache tekniklerini uygulattıklarını belirtmişlerdir.

Detache ve Legato çalarken dikkat edilecek davranışlarda ki verilen seçeneklerin hepsi doğrudu büyük bir çoğunlukla "hepsi" seçeneğini işaretlemişlerdir.

3.2. Öneriler

Araştırma sonuçlarına göre belirlenen öneriler aşağıda sıralanmıştır.

- 1- Öğrenci açısından genellikle en büyük problem olan sağ eli kullanma, öncelikle öğrencinin yapısına uygun doğru ve rahat bir yay tutuşu ile sağlanmalıdır.
- 2- Yay kullanma rahat bir görüntüde olmalı, kasların kasılmasına yol açmayacak şekilde ve en rahat çalışma izin verecek şekilde tutulmalıdır.
- 3- Tel değiştirmede her iki kol üzerine düşen görevleri kusursuz olarak yapmaktadır. Ancak böylelikle gerçek anlamda bir eşgüdüm sağlanmış olacaktır. Kollar hareketlerini tele göre olduğu kadar, öteki kola göre de yaparlar.
- 4- Yayın bütünü kullanabilmek için önce boş telde çalışmalar yapılmalıdır. Böylece sol elin, sağ el çalışmalarını engelleyebilecek güçlükleri kısa bir süre için bir kenara bırakılmış olacaktır.
- 5- İlk yay çalışmaları durdurup denetleyerek yapılmalıdır. Buradaki amaç öğrencinin otokontrol yöntemiyle kendi kendisini denetlemesini sağlayacaktır. Dolayısıyla öğrenci her davranışını gözleyebilecek ve ona göre doğru pozisyonu alacaktır.
- 6- Yay, her yerinde temiz, normal ve aynı gürlükte ses elde edecek biçimde kullanabilmek için öncelikle vücudun rahatlığının, doğru bir keman ve yay tutuşunun sağlanması gereklidir.
- 7- Yaya verilen basıncın azaltılıp, çoğaltılması rahat, yumuşak ve dengeli bir biçimde gerçekleştirilmelidir.
- 8- Legato tekniği uygulatılırken ses değerlerine uygun yay uzunlukları alınmalı ve seslerin akışının bozulmamasına özen gösterilmelidir.

- 9- Legato çalmada tel değiştirirken sağ el, sol elin hareketlerinden rahatsız olmamalıdır. Eğer bu anlamda güçlükler varsa, legato çalışmalarına boş tellerde ve kolay alıştırmalarla başlanmalıdır.
- 10- Detache çalışmalarında yayın kullanım yerinin, etüt ve eserlere göre iyi belirlenmesi gerekir.
- 11- Legato ve Detache tekniklerinin öğrencilere iyi kavratılması, bundan sonra öğretilecek ileri düzeydeki yay tekniklerinin kavratılmasında temel oluşturacağı için önemlidir.
- 12- Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri keman eğitiminde verimin artırılması için fiziki koşulların ve ortamın daha elverişli hale getirilmesi gerekmektedir.
- 13- Bu okullarda görev alacak öğretmenlerin nitelikleri saptanmalı, bunların seçimi kadar lisansüstü düzeyde yetiştirilmelerine de gereken önem verilmelidir.
- 14- Keman öğretim yöntemlerine yönelik, hizmet içi kurslarla öğretmenlerin bu konuda eğitilmeleri sağlanmalıdır.
- 15- Hazırlık sınıfı öğrencisinin öğretmen gözetimine daha çok ihtiyacı olduğu düşünülerek, haftada 1 saat olan keman dersi süresinin artırılması gerekmektedir.

KAYNAKLAR

- ALBUZ, A., 1995, Başlangıç Viyola Öğretim Yöntem ve tekniklerinin incelenmesi, Sınanması ve Değerlendirilmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- ANA BRITANNICA 1989 Ana Yayıncılık A.Ş. ve Encylopaedia Britannica Cilt 13, S. 166.
- BAŞARAN, İ.E., 1984, Eğitime Giriş, Beşinci Basım Sevinç Matbaası s. 11,12 Ankara
- BÜYÜKAKSOY, F., 1997, Keman Öğretiminde İlkeler ve Yöntemler, Armoni Ltd.Şti. s 26,27,28,33,34,36,37,38,42, Ankara.
- BERKLEY, H., The Modern Technique Of Violin Bowing G. Schirmer, Inc. s, 9,10,20,21,22, New York.
- COLLINS, G., 1970, Violin Teaching In Clas, Oxford University, s. 34 İngiltere.
- ÇİLENTİ, K., 1988, Eğitim Teknolojisi ve Öğretimin, 6. Baskı, Kadıoğlu Matbaası, s. 4, Ankara
- ERTÜRK, S., 1972 Eğitimde Program Geliştirme Yelkentepe Yayınları, s., 3,12, Ankara.

FAYEZ, S., 1998, Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Hazırlık Sınıfı Keman Dersi Uygulamalarının İncelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans tezi, Gazi Üniversitesi 8,61,62,76, Ankara

GÜNAY, E., UÇAN, A., 1980, Çevreden Evrene Keman Eğitimi 1. Dağarcık Yayınları, s. 12,13,18 Ankara.

GÜNAY, E., UÇAN A., 1975, Keman 1633-1, Mektup Mektupla Öğretim Merkezi s,8.

GÜNAY, E., UÇAN, A., 1975, Keman 1633-3. Mektup Mektupla Öğretim Merkezi, s. 14,15,24,25 Ankara

GÜNAY, E., UÇAN, A., 1975, Keman 1633-4. Mektup Mektupla Öğretim Merkezi s, 16,17, Ankara

GÜNAY, E., UÇAN, A., 1975 Keman 1633, 5. Mektup Mektupla Öğretim Merkezi, S.64, Ankara.

GÜNAY, E., UÇAN, A., 1975 Keman 1633, 6. Mektup Mektupla Öğretim Merkezi, S.20,55, Ankara.

KINDESLEY, D., 1995 Görsel Kitapları, Müzik Cildi 6. Basım, Sabah Yayınları s.30 İstanbul.

MİLLÎ EĞİTİM TEMEL KANUNUN İLE İLKÖĞRETİM VE EĞİTİM KANUNU 1987, s, 16 Ankara

ÖZEN, N., 1982, Yayı Her Yerinde Aynı Gürlükte Ses Elde Edecek Biçimde Kullanma Becerisi Üzerine Bir Araştırm, Yayınlanmamış Asistanlık Tezi, GAZİ Yüksek Öğretmen Okulu, s. 16, 21, Ankara.

UÇAN, A., 1984, Eğitimde Program Geliştirme, ders notları s. 1-7, Ankara.

UÇAN, A., 1994, İnsan ve Müzik, İnsan ve Sanat Eğitimi, Müzik Ansiklopedisi Yayınları s. 77, Ankara

VARIŞ, F., 1994, Eğitim Bilimine Giriş, Atlas Kitabevi, S.8. Konya.

EKLER

ANKETLE İLGİLİ AÇIKLAMA

Bu anket; “*Türkiye’deki Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Hazırlık Sınıfı Keman Öğretiminde Yay Tekniklerinin İncelenmesi*” konulu yüksek lisans tezi için hazırlanmıştır. Belirlenen aşamadaki keman öğretiminin, yay teknikleri açısından değerlendirilmesine yönelik bu araştırma ile daha etkili bir temel keman eğitimi gerçekleştirilmesi amaçlanmaktadır.

Çoktan seçmeli soruları cevaplandırırken en uygun seçeneği, önündeki parantez () içine çarpı işareti (x) koyarak işaretleyiniz.

Bu anket ile elde edilecek bilgiler sadece bu araştırma için kullanılacak, herhangi bir kişi veya kuruma açık tutulmayacaktır. Gerçek durumu yansıtacak cevaplarınız ve değerli katkılarınız için teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

Araştırmacı

Özgür Eğilmez
Ankara Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi
Keman Öğretmeni

KİŞİSEL BİLGİLER

1. Bağlı bulunduğunuz kurumun adı?.....

2. En son bitirdiğiniz program?

- ☐ Lisans
- ☐ Yüksek Lisans
- ☐ Sanatta Yeterlik
- ☐ Doktora

3. Keman öğretmeni olarak hizmet süreniz?

- ☐ 0-5 ☐ 6-10 ☐ 11-15 ☐ 16-20 ☐ 20'den fazla

4. Keman, ana çalgınız mı?

- ☐ Evet ☐ Hayır

5. Keman öğretim yöntemlerine ilişkin ders aldınız mı?

- ☐ Evet ☐ Hayır

ANKET SORULARI

1. Hazırlık sınıfında, keman eğitime ayrılan haftalık 1 saatlik süre sizce yeterli midir?

- () Tamamen yeterli
- () Yeterli
- () Kısmen yeterli
- () Yetersiz

2. Çalgı eğitimi için gerekli olan fiziksel ortam sizce yeterli midir?

- () Tamamen yeterli
- () Yeterli
- () Kısmen yeterli
- () Yetersiz

3. Hazırlık sınıfı keman öğretiminde aşağıdaki metodlardan hangilerini kullanmaktasınız? (Birden fazla işaretlenebilir)

- () Crickboom I
- () Ömer Can I
- () E.Günay, A.Uçan "Çevreden Evrene" I
- () A.Seybold I
- () Başka.....

4. Keman öğretimine başlangıçta yayı kullanım hareketlerine ilk olarak hangi telde başlıyorsunuz?

- () Sol
- () Re
- () La
- () Mi

5. Kemanda ilk yay çalışmalarını yayın neresinde uyguluyorsunuz?

- () Yayın ortasında
- () Yayın alt yarısında
- () Yayın üst yarısında
- () Bütün yayda

6. Kemanda ilk yay çalışmalarını, yayı durdurup denetleyerek mi yoksa durdurmadan mı uyguluyorsunuz?

() Durdurup denetleyerek

() Durdurmadan

7. Başlangıç keman ğretiminde hangi tel sırasını izliyorsunuz?

() Sol, re, la, mi

() Re, la, mi, sol

() La, re, sol, mi

() La, re, mi, sol

() Başka.....

8. Tam dipte yay değiştirme çalışmaları yapılırken sizce, gözönünde bulundurulması gereken en önemli davranış nedir? (Birden çok seçeneği işaretleyebilirsiniz)

() Bileğin yumuşaklığı

() Parmakların esnekliği

() Yayın hızı ve basıncı

() Hepsi

() Başka.....

9. Tam uçta yay değiştirme çalışmaları yapılırken sizce, gözönünde bulundurulması gereken en önemli davranış nedir?

() Yayın ortasına doğru basıncı arttırma

() Tüm kol ve parmakları kullanma

() Yayın hızını ayarlama

() Hepsi

() Başka.....

10. Yayın tümünü tele sürerken her yerinde temiz, normal ve aynı gürlükte ses elde edebilmek için sizce, gerekli olan basınç nasıl ayarlanmalıdır?

() Dipten ua doğru gidildikçe yayın basıncı yeterince arttırılmalıdır.

() Dipten ua doğru gidildikçe yayın basıncı azaltılmalıdır.

() Yaya verilen basınç her yerinde sabit tutulmalıdır.

() Yayın doğal ağırlılığının verdiği basınç ile yetinilmelidir.

11. İlk tel değiştirme çalışmalarını nasıl uyguluyorsunuz?

- () Boş telleri kullanarak
- () Boş telleri ve sol eli birlikte kullanarak
- () Sol elde g olmayan etüdlerle
- () Sol elde g olan etüdlerle

12. Tam uçta tel değiştirme çalışmaları yapılırken sizce, sağ el nasıl hareket etmelidir?

- () Yay diğer tele yakın olmalı, tüm kol yay ile birlikte hareket etmelidir.
- () Yay diğer tele yakın olmalı, bilek yay ile birlikte hareket etmelidir.
- () Yay diğer tele yakın olmalı, ön kol yay ile birlikte hareket etmelidir.
- () Yay diğer tele uzak olmalı, tüm kol yay ile birlikte hareket etmelidir.
- () Başka.....

13. Tam dipte yay değiştirme çalışmaları yapılırken sizce, sağ el nasıl hareket etmelidir?

- () Yay diğer tele yakın olmalı, tüm kol yay ile birlikte hareket etmelidir.
- () Yay diğer tele yakın olmalı, bilek yay ile birlikte hareket etmelidir.
- () Yay diğer tele yakın olmalı, ön kol yay ile birlikte hareket etmelidir.
- () Yay diğer tele uzak olmalı, tüm kol yay ile birlikte hareket etmelidir.
- () Başka.....

14. Sekizlik ve onaltılık ses süreleri içerisinde gerçekleştirilen tel değişimleri içerisinde sizce, yay nasıl hareket etmelidir?

- () Bilek ve parmaklar ile hareket etmelidir.
- () Yalnız bilekle hareket etmelidir.
- () n kol ile hareket etmelidir.
- () Bütün kol ile hareket etmelidir.
- () Başka.....

15. Bağlı çalmada tel değiştirmenin kolay yapılabilmesi sizce nasıl sağlanabilir?

- ☐ Boş telleri kullanarak
- ☐ Boş telleri ve sol eli birlikte kullanarak
- ☐ Sol elde güçlüğü olmayan etüdlerle
- ☐ Sol elde güç olan etüdlerle

16. Legato, detache gibi yay tekniklerini öğretirken izlediğiniz yaklaşım/yaklaşımlar aşağıdakilerden hangisidir?

- ☐ Çalarak
- ☐ Önce tanımlayıp, sonra çalarak
- ☐ Tanımlayıp, öğrenciye uygulatarak
- ☐ Tanımlayıp, çalarak ve uygulatarak
- ☐ Başka.....

17. Hazırlık sınıfı keman derslerinin başlangıç aşamasında sizce, aşağıdaki temel tekniklerden hangileri verilmelidir?

- ☐ Legato
- ☐ Detache
- ☐ Legato-Detache
- ☐ Legato-Detache-Basit martele
- ☐ Başka.....

18. Legato çalarken aşağıdaki davranışlardan sizce, hangisi/hangilerine dikkat edilmelidir?

- ☐ Yay bir telden diğerine aktarılırken yuvarlak hareket ettirilmelidir.
- ☐ Tel değiştirirken yayın köşeli hareketler yapmasına hiçbir zaman izin verilmemelidir.
- ☐ Yayın yuvarlak hareketi eşiğin eğimine uygun olarak gerçekleşmelidir.
- ☐ Hepsi
- ☐ Başka.....

19. Detache çalmada aşağıdaki özelliklerden sizce, hangilerine dikkat edilmelidir?

- () Ayrı ayrı yazılmış sesleri yay değiştirmeleri yolu ile birbirinden ayırarak çalma
- () Detache çalarken yayın çekiş ve itişlerini eşitleme.
- () Sesler arasında, birbirinden ayrı olduklarını ayırt edebilecek kadar kısacık aralıklar bırakma
- () Hepsi
- () Başka.....

20. Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri hazırlık sınıfı keman eğitiminde öğrencilerin temel yay teknik ve davranışlarını kazanmasında ve ilerideki keman eğitimlerinin daha iyi bir düzeye ulaşmasındaki görüş ve önerilerinizi lütfen belirtiniz.

.....

.....

.....

.....

ANADOLU GÜZEL
SÂDÂTLAR
LİSESİ YÖN.
(YENİ)

T. C. Resmî Gazete

Başbakanlık Mevzuatı Geliştirme ve Yayın Genel Müdürlüğünce Yayımlanır		
Kuruluşu : 7 Ekim 1920	20 Haziran 1993 PAZAR	Sayı : 21613

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

Yönetmelik

Millî Eğitim Bakanlığından :

Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Anadolu Güzel Sanatlar
Liseleri Yönetmeliği

BİRİNCİ KISIM
Amaç, Kapsam, Dayanak, Tanımlar

Amaç

Madde 1 — Bu Yönetmeliğin amacı, Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinin eğitim, öğretim ve yönetim esasları ile bu okullara alınacak öğrencilerin seçimlerine, kayıt-kabullerine, nakillerine, öğrenci başarısının tespitine ve öğretmenlerin seçilerek görevlendirilme esaslarına ait hükümleri düzenlemektir.

Kapsam

Madde 2 — Bu Yönetmelik, Anadolu Güzel Sanatlar Liselerini kapsar.

Dayanak

Madde 3 — Bu Yönetmelik, 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununa ve 3797 sayılı Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilât ve Görevleri Hakkında Kanuna dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

Madde 4 — Bu Yönetmelikte geçen;

“Bakanlık”, Millî Eğitim Bakanlığını,

“Okul”, Anadolu Güzel Sanatlar Liselerini,

“Dönem”, en az 90 iş gününü kapsayan eğitim ve öğretim süresini,

“Sanat eğitimi danışma ve program geliştirme kurulu”, her bölüm için ayrı ayrı olmak üzere okul müdürünün başkanlığında ilgili bölümün sanat dersleri öğretmenlerinden meydana gelen kurulu,

“Ortak Dersler”, bütün öğrencilerin almak zorunda olduğu dersleri,

“Alan Dersleri”, öğrencinin yetişeceği asıl sanat dalına ilişkin dersleri,

“Seçmeli Dersler”, öğrencilerin ilgi ve yeteneklerini tanıyıp anlamalarına, geliştirmelerine ve belirli alanlarda derinleşmelerine imkân sağlayan dersleri,

“Hazırlık Sınıfı”, bu okullarda (Lise) birinci dönemden önce öğrencilere yabancı dilde dinleme-anlama, okuma, konuşma ve yazma becerilerinin kazandırılmasını ve özel alanlarında temel yeteneklerini geliştirmeyi amaçlayan sınıfı, ifade eder.

Yürütme ve İdare Bölümü Sayfa : 1

İKİNCİ KISIM

Kuruluş, Amaç ve Görevler

Kuruluş

Madde 5 — Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri, güzel sanatlara yönelik programlar uygulayan yüksek öğrenim kurumlarının bulundukları yerler tercih edilmek suretiyle, güzel sanatlar faaliyetlerine elverişli yörelerde açılır. Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri, ortaokul öğrenimi üzerine bir yılı hazırlık ve altı dönem lise öğrenim süresi olan, yatılı, gündüzlü ve karma okullardır.

Okulun Amacı ve Görevleri

Madde 6 — Okulun amacı ve görevleri şunlardır :

- Güzel sanatlar alanında ilgi ve yetenekleri olan öğrencilerin eğitimlerini sağlamak,
- Öğrencileri araştırıcı ve geliştirici çalışmalara yönlendirmek, yetenekleri doğrultusunda seçenekli, bağımsız, doğru yorum ve uygulamalar yapabilecek kişiler olarak yetiştirmek,
- Öğrencilerin milli ve milletlerarası, tarihi ve yeni sanat eserlerini tanımaları ve anlamalarına yardımcı olmaktır.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Kontenjan, Başvuru, Öğrenci Seçimi, Kayıt-Kabul ve Nakil İşlemleri

Kontenjan

Madde 7 — Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri'nin Resim ve Müzik bölümlerinin her birine her öğretim yılında alınacak öğrenci sayısı 24'ü geçemez. Bu öğrencilerin sanat derslerinde dersliklere dağılımında sanat derslerinin özelliği dikkate alınır.

Müracaat

Madde 8 — Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri giriş sınavlarına; ortaokul, ilköğretim okulu ikinci kademe, lise ve dengi okulların ortaokul kısmında öğrenim gören öğrencilerden :

- Ortaokul son sınıf öğrencisi ve ders kesiminde ortaokulu bitirmiş olan,
- Ortaokul 2 nci sınıf yıl sonu başarı notu ortalaması en az (3) üç, gireceği alanla ilgili yıl sonu notu en az (4) dört olan,
- Şube öğretmenler kurulunca aday seçilen öğrenciler müracaat edebilirler.

Başvuru Şekli ve Yeri

Madde 9 — Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri giriş sınavlarına müracaat, Bakanlıkça belirtilen tarihler arasında öğrenci velisi tarafından öğrencinin öğrenim gördüğü okul müdürlüğüne yapılır.

Başvuruyu kabul eden okul müdürlükleri, İlçe ve İl Millî Eğitim Müdürlükleri ile Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Müdürlüklerinin yapacağı iş ve işlemler, sınavın tarihi ve şekli Bakanlıkça tespit edilir ve valiliklere duyurulur.

Öğrenci Seçimi ve Kayıt-Kabul

Madde 10 — Başvurusu kabul edilen öğrenciler, aşağıdaki esaslara göre yetenek sınavına alınırlar.

- Yetenek sınavı, ilgili bölümün alan öğretmenlerinden oluşan en az üç kişilik komisyon tarafından yapılır.
- Yetenek sınavları, alanın özelliğine göre; yazılı, sözlü ve uygulamalı olarak yapılır ve sonuçları puanla belirlenip değerlendirilir.
- En yüksek başarı puanından başlamak üzere sıralama yapılır. Sıralamaya göre bölüm kontenjanları kadar öğrencinin kesin kaydı yapılır.

Anadolu Lisesi öğrencisi olup, bu okullara başvuruda bulunan ve yetenek sınavında başarılı olanlardan hazırlık sınıfına kesin kayıt yaptıran öğrenciler, okulun eğitim, öğretime başladığı hafta içerisinde velilerinin de yazılı müracaatları üzerine Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinin (Lise) birinci dönemine alınırlar.

Öğrenci Nakilleri

Madde 11 — Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri arasında öğrenci nakli yapılmaz. Ancak, aynı sınıf veya dönemde ve bölümde olmak ve karşılıklı becayiş isteğinde bulunmak kaydıyla, öğrencilerin nakilleri yarıyıl ve yaz tatillerinde ilgili okul müdürlüklerince yapılabilir. Tasdikname ile uzaklaştırma cezası alan öğrencilerin nakilleri süreye ve kontenjana bakılmaksızın yapılabilir.

DÖRDÜNCÜ KISIM**Eğitim-Öğretim****Bölmüler**

Madde 12 — Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde okul ve çevre imkânlarına göre Resim ve Müzik bölmüleri bulunur.

Ayrıca, Bakanlığın uygun görmesi halinde bu okullarda güzel sanatlara yönelik programlar uygulayan bölmüler de açılabilir.

Eğitim, Öğretim

Madde 13 — Eğitim, öğretim; ortak dersler, sanat dersleri, seçmeli dersler, alan uygulamaları ve etkinlikleri şeklinde düzenlenir.

Alan Uygulamaları ve Etkinlikleri

Madde 14 — Alan uygulamaları ve etkinlikleri, öğrencilerin ilgi, istek ve yeteneklerine göre ferdi veya grup halinde öğretmen yönetiminde serbestçe yapılmıştır. Bu çalışmalarda okul yönetimi öğrencilerin, okulun resim atölyesi ve müzik odaları, laboratuvar, kitaplık, konferans salonu gibi imkânlarından en verimli şekilde yararlanmaları için gerekli tedbirleri alır. Uygulama çalışmalarına, resmi kurum ve kuruluşların düzenleyeceği yarışmalara, konser, konferans, panel, sergi gibi sanat etkinliklerine katılması, okul idaresince uygun bulunan öğrenciler, bu çalışmalara öğretmenlerinin sorumluluğunda katılırlar ve bu sürelerde izinli sayılırlar.

Öğrenci Başarısının Tespiti

Madde 15 — Bu okullarda, hazırlık sınıfı öğrencilerinin başarıları "Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Bazı Derslerin Öğretimini Yabancı Dille Yapan Resmi Okullar Yönetmeliği",

Hazırlık sınıfı dışındaki öğrencilerin başarıları ise diğer ortaöğretim kurumlarında uygulanan "Ders Geçme ve Kredi Yönetmeliği" esaslarına göre tespit edilir.

BEŞİNCİ KISIM**Sanat Eğitimi Danışma ve Program Geliştirme Kurulu Kuruluşu ve Görevleri****Kuruluşu**

Madde 16 — Sanat Eğitimi Danışma ve Program Geliştirme Kurulu; her bölüm için ayrı ayrı olmak üzere okul müdürünün başkanlığında ilgili bölümün alan dersleri öğretmenlerinin katılımıyla oluşturulur.

Görevleri

Madde 17 — Sanat Eğitimi Danışma ve Program Geliştirme Kurulunun görevi; okulun sanat eğitimi programlarının hazırlanması, uygulanması, değerlendirilmesi ve geliştirilmesi konularında çalışmalar yapmak ve Bakanlığa önerilerde bulunmaktır.

Ayrıca, okuldaki sanat faaliyetlerinin belirlenmesi ve uygulanması konusunda öğrencilere rehberlik yapmak, bu faaliyetleri organize etmektir.

Sanat Eğitimi Danışma ve Program Geliştirme Kurulu; dönemlerin başında ve sonunda olmak üzere her ders yılında dört kez toplanır. Ayrıca, gerekli hallerde okul müdürünün çağırısı ile de toplanabilir.

Her bir kurulun çalışmalarına yön vermek, yüksek öğrenim kurumlarıyla işbirliği konusunda yardımcı olmak ve sanat eğitiminin temel felsefesi, amaç ve ilkeleri ile genel kapsam ve geliştirilmesi konusunda rehberliklerde bulunmak üzere; okulun bulunduğu ildeki üniversitelere bağlı güzel sanatlar fakülteleri, eğitim fakülteleri ve devlet konservatuarlarının ilgili bölmülerinin öğretim elemanları arasından üçer üyenin kurul toplanularına danışman olarak katılmaları sağlanır.

ALTINCI KISIM

Çeşitli Hükümler

BİRİNCİ BÖLÜM

Okuldan Ayrılma, Dışarıdan Bitirme Sınavı, Parasız Yatılılık ve Bursluluk

Okuldan Ayrılma

Madde 18 — Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri'nden herhangi bir sebeple ayrılan öğrenciler bir daha bu okullara alınmazlar.

Dışarıdan Bitirme Sınavı

Madde 19 — Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri'nde okul dışı bitirme sınavları yapılmaz.

Öğretmenlerin Seçimi

Madde 20 — Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde görevlendirilecek sanat dersleri öğretmenlerinin; Ortaöğretim Genel Müdürlüğünün başkanlığında Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'na görevlendirilecek alanla ilgili birer uzman, Testiş Kurulu Başkanlığı'ndan alanla ilgili birer müfettiş, Ortaöğretim ve Personel Genel Müdürlüklerince görevlendirilecek en az daire başkanı düzeyinde birer yetkili ile alanla ilgili en çok ikişer öğretim üyesinden oluşan komisyonca eserleri değerlendirilir ve adayların teorik veya uygulamalı sınavla seçimi yapılır.

Sınavın tarihi, yeri ve diğer şartlar Bakanlıkça duyurulur.

Sınava katılacak adaylar; branşının özelliğine uygun bilgi, beceri, yetenek ve birikimlerini kanıtlayan dosyasını komisyona sunar. Bu belgeler, sergi, konser, yarışma, ödül, gösteri, yazılı eser ve benzeri olabilir.

Parasız Yatılılık ve Bursluluk

Madde 21 — Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri'nde yatılılık ile ilgili işlemler, "Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı İlkokul, Ortaokul, Lise ve Dengi Okullarda Burs, Parasız Yatılılık ve Sosyal Yardımlar Yönetmeliği" ile "Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul Pansiyonları Yönetmeliği" hükümleri çerçevesinde yürütülür.

İKİNCİ BÖLÜM

Uygulanacak Mevzuat, Yürürlükten Kaldırılan Hükümler, Yürürlük ve Yürütme

Uygulanacak Mevzuat

Madde 22 — Bu Yönetmelikte hükme bağlanmamış hususlarda Bakanlığa bağlı orta-öğretim kurumlarında uygulanan mevzuat hükümlerine göre işlem yapılır.

Yürürlükten Kaldırılan Hüküm

Madde 23 — Bu Yönetmeliğin uygulama tarihinden itibaren 21 Eylül 1990 gün ve 20642 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Yönetmeliği" yürürlükten kalkar.

Yürürlük

Madde 24 — Bu Yönetmelik 1993-1994 ders yılı başından geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 25 — Bu Yönetmelik hükümlerini Milli Eğitim Bakanı yürütür.

TALİM VE TERBİYE KURULU BAŞKANLIĞI

Karar Sayısı : 178

Karar Tarihi : 30.12.1997

Konu : Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Müzik Bölümü Çalgı (Keman) 1,2,3 Dersi Öğretim Programının kabulü.

Ortaöğretim Genel Müdürlüğünün 21.11.1996 tarih ve B.08.0.0GM.0.09.01.04-14768 sayılı teklif yazısı ekinde Başkanlığımıza gönderilen Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Müzik Bölümü Çalgı (Keman) 1,2,3 Dersi Öğretim Programı, Kurulumuzda görüşülüp kabul edilmiş, 1998-1999 Öğretim Yılından itibaren uygulamaya konulması kararlaştırılmıştır.

Hikmet ULUGBAY
Millî Eğitim Bakanı

Ramazan Çetin DAĞLI
Kurul Başkanı

Güler ŞENÖNVER
Üye

Dr. Ezdihar KARABULUT
Üye

Nazım İrfan TANRIKULU
Üye

Ömer ÖZÜDURU
Üye

Sürmeli AĞDEMİR
Üye

Mustafa ERTÜRK
Üye

Selahattin MEYDAN
Üye

Haşim AYAOKUR
Üye

Sevim ÇAMELİ
Üye

Ömer AÇIKEL
Üye

Necat BOZKURT
Üye

Dr. Veli KILIÇ
Üye

Ömer ÖZCAN
Üye

Necdet SAKAOĞLU
Üye

Orhan ÖZDOĞANLAR
Üye

TALİM VE TERBİYE KURULU BAŞKANLIĞI

TEMEL SANAT EĞİTİMİ (ÇALGI-Keman) DERSİ

ÖZEL AMAÇLAR

1. Kemanın ve yayın bölümlerini tanıyabilme.
2. Kemanın ve yayın bakımını ve korunmasını kavrayabilme.
3. Keman çalmada doğru duruş ve tutuşu kavrayabilme.
4. Kemanı doğru olarak tutabilme.
5. Sağ elde yayı doğru olarak tutabilme.
6. Sol eli keman üzerinde uygun duruma getirebilme.
7. Yayı teller üzerinde uygun şekilde kullanabilme.
8. Yayın her yerini doğru kullanabilme.
9. Yayı süresince kullanabilme.
10. I.konumda bütün tellerdeki nota ve sesleri çalabilme.
11. I.konumda bütün telleri kapsayan çalışmalar yapabilme.
12. Legato tekniğini tanıyabilme.
13. Legato tekniği ile çalabilme.
14. Detache (detache) tekniğini tanıyabilme.
15. Detache tekniği ile çalabilme.
16. Sol majör dizisini I.konumda değişik yay çeşitleriyle 2 oktav içinde çalabilme.
17. Sol majör dizisinde öğrenilen yay tekniklerini uygulayabilme.
18. Re Majör dizisini I. Konumda değişik yay çeşitleriyle 1 oktav içinde çalabilme.
19. Re majör dizisinde öğrenilen yay tekniklerini uygulayabilme.
20. Do majör dizisini I.konumda değişik yay çeşitleriyle 2 oktav içinde çalabilme.
21. Do majör dizisinde öğrenilen yay tekniklerini uygulayabilme.
22. La minör dizisini I.konumda değişik yay çeşitleriyle 2 oktav içinde çalabilme.
23. La minör dizisinde öğrenilen yay tekniklerini uygulayabilme.
24. La majör dizisini I. ve III.konumlarda değişik yay şekilleriyle 2 oktav içinde çalabilme.
25. La majör dizisinde öğrenilen yay tekniklerini uygulayabilme.
26. Fa diyez minör dizisini I. ve II. konumlarda değişik yay şekilleriyle 1 oktav içinde çalabilme.
27. Fa diyez minör dizisinde öğrenilen yay tekniklerini uygulayabilme.
28. Fa majör dizisini I.konumda değişik yay çeşitleriyle 1 oktav içinde çalabilme.
29. Fa majör dizisinde öğrenilen yay tekniklerini uygulayabilme.

30. Re minör dizisini I.konumda değişik yay çeşitleriyle 1 oktav içinde çalabilme.
31. Re minör dizisinde öğrenilen yay tekniklerini uygulayabilme.
32. Mi minör dizisini I.konumda değişik yay çeşitleriyle 1 oktav içinde çalabilme.
33. Mi minör dizisinde öğrenilen yay tekniklerini uygulayabilme.
34. Si minör dizisini I. ve II. konumlarda değişik yay çeşitleriyle 2 oktav içinde çalabilme.
35. Si minör dizisinde öğrenilen yay tekniklerini uygulayabilme.

ÜNİTELERİN DAĞILIMI

ÜNİTELER	AMAÇ SAYISI	DAVRANIŞ SAYISI	ORAN (%)
I. Keman Çalmada Temel Davranışlar	7	16	5
II. Kemanda Yay Şekilleri	2	6	15
III. Kemanda Konumlar-I	2	8	15
IV. Kemanda Temel Yay Teknikleri - I	4	12	15
V. Bir ve İki Diyezli Majör Diziler	4	14	10
VI. Değiştirici İşaret Almayan Majör-Minör Diziler	4	13	10
VII. Üç Diyezli Majör-Minör Diziler	4	16	10
VIII.Bir Bemollü Majör-Minör Diziler	4	14	10
IX. Bir ve İki Diyezli Minör Diziler	4	14	10
TOPLAM	35	113	100

I.ÜNİTE

KEMAN ÇALMADA TEMEL DAVRANIŞLAR

I.KONU: KEMANIN VE YAYIN FİZİKSEL YAPISI

1.Amaç: Kemanın ve yayın bölümlerini tanıyabilme.

Davranışlar:

1. Kemanın bölümlerini isimleriyle söyleme.
2. Yayın bölümlerini isimleriyle söyleme.

2.Amaç: Kemanın ve yayın bakımını ve korunmasını kavrayabilme.

Davranışlar:

- 1.Kemanın ve yayın bakımının önemli olduğunu söyleme-yazma.
- 2.Kemanın ve yayın bakım ve koruma kurallarını söyleme-yazma.

II.KONU: KEMAN ÇALMADA DURUŞ VE TUTUŞ

1.Amaç: Keman çalmada doğru duruş ve tutuşu kavrayabilme.

Davranışlar:

- 1.Ayakta çalarken vücudun alması gereken pozisyonu söyleme-yazma.
- 2.Oturarak çalarken vücudun alması gereken pozisyonu söyleme-yazma.
- 3.Sehpa önünde duruş kurallarını söyleme-yazma.

2.Amaç: Kemanı doğru olarak tutabilme.

Davranışlar:

- 1.Kemanı tutarken vücudun alması gereken durumunu gösterme.
- 2.Kemanın doğru ve kurallarına uygun tutuşunu gösterme.

III.KONU: KEMAN ÇALMADA SAĞ VE SOL ELİN POZİSYONU

1.Amaç: Sağ elde yayı doğru olarak tutabilme.

Davranışlar:

- 1.Yayı tutarken sağ elin alması gereken durumu gösterme.
- 2.Yayı tutarken parmakların alması gereken durumu gösterme.

2.Amaç: Sol eli keman üzerinde uygun duruma getirebilme.

Davranışlar:

- 1.Sol eli tuşe üzerine uygun şekilde yerleştirme.
 - 2.Sol el parmaklarının konumunu ve durumunu gösterme.
- 3.Amaç:** Yayı teller üzerinde uygun şekilde kullanabilme.

Davranışlar:

- 1.Yayın tele sürtüldüğü yerini gösterme.
- 2.Yayın tele sürtünme biçimini gösterme.
- 3.Yayı kurallarına uygun biçimde sürtme.

Terimler: Tuşe

II.ÜNİTE

KEMANDA YAY ŞEKİLLERİ

I.KONU: ÇEŞİTLİ YAY ŞEKİLLERİYLE ÇALIŞMALAR

1.Amaç: Yayın her yerini doğru kullanabilme.

Davranışlar:

- 1.Yayın bütün olarak kullanımını gösterme.
- 2.Yayın alt yarısının kullanımını gösterme.
- 3.Yayın üst yarısının kullanımını gösterme.

4.Yayın ortasının kullanımını gösterme.

2.Amaç: Yayı süresince kullanabilme.

Davranışlar:

1.Nota değerlerine ve bağlara göre yayın hızını ayarlama.

2.Nota değerlerine ve bağlara göre yayın yönünü ayarlama.

III. ÜNİTE

KEMANDA KONUMLAR - I

I.KONU: I.KONUMDA ÇALIŞMALAR

1.Amaç: I.konumda bütün tellerdeki nota ve sesleri çalabilme.

Davranışlar:

1.Parmakların I.konumda tuşe üzerinde alması gereken durumunu gösterme.

2.La teli üzerindeki nota ve sesleri gösterme.

3.Re teli üzerindeki nota ve sesleri gösterme.

4.Sol teli üzerindeki nota ve sesleri gösterme.

5.Mi teli üzerindeki nota ve sesleri gösterme.

2.Amaç: I.konumda bütün telleri kapsayan çalışmalar yapabilme.

Davranışlar:

1.İki teli kapsayan tel değiştirme çalışmaları yapma.

2.Üç teli kapsayan tel değiştirme çalışmaları yapma.

3.Dört teli kapsayan tel değiştirme çalışmaları yapma.

Terimler: Bütün yay, üst yarı, alt yarı, I. Konum.

IV.ÜNİTE

KEMANDA TEMEL YAY TEKNİKLERİ - I

I.KONU: LEGATO (BAĞLI ÇALMA) TEKNİĞİ

1.Amaç: Legato tekniğini tanıyabilme.

Davranışlar:

1.Legato tekniğini terim olarak söyleme-yazma.

2.Legato tekniğinde yayın kullanımına ilişkin doğru davranışları söyleme-yazma.

3.Legato tekniğinin genel özelliklerini açıklayarak söyleme-yazma.

2.Amaç: Legato tekniği ile çalabilme.

Davranışlar:

1.Legato tekniğinde yayın kullanımına ilişkin doğru davranışları gösterme.

2.Legato tekniğini yayın değişik bölgelerinde çalarak gösterme.

3.Verilen bir etütte Legato tekniğinin gerektirdiği davranışları gösterme.

II.KONU: DETACHE (BAĞSIZ ÇALMA) TEKNİĞİ

1.Amaç: Detache tekniğini tanıyabilme.

Davranışlar:

- 1.Detache tekniğini terim olarak söyleme-yazma.
- 2.Detache tekniğinde yayın kullanımına ilişkin doğru davranışları söyleme-yazma.
- 3.Detache tekniğinin uygulandığı yay bölgelerini söyleme-yazma.

2.Amaç: Detache tekniği ile çalabilme.

Davranışlar:

- 1.Detache tekniğinde yayın kullanımına ilişkin doğru davranışları gösterme.
- 2.Detache tekniğini yayın değişik bölgelerinde gösterme.
- 3.Verilen bir etütte Detache tekniğini çalarak gösterme.

Terimler: Legato, detache.

V.ÜNİTE

BİR VE İKİ DİYEZLİ MAJÖR DİZİLER

I.KONU: SOL MAJÖR DİZİSİ

1.Amaç: Sol majör dizisini I.konumda değişik yay çeşitleriyle 2 oktav içinde çalabilme.

Davranışlar:

- 1.Sol majör dizisinin aldığı değiştirici işaretini gösterme.
- 2.Sol majör dizisinde parmakları tuşe üzerinde doğru yerlerine basma.
- 3.Sol majör dizisinin değişik sürelerde 2 oktav içinde çıkıcı ve inici olarak çalınışını gösterme.
4. 2 oktavlık sol majör dizisinde değişik yay çeşitlerini gösterme.

2.Amaç: Sol majör dizisinde öğrenilen yay tekniklerini uygulayabilme.

Davranışlar:

1. Sol majör dizisini Detache tekniği ile çalma.
2. Sol majör dizisini Legato tekniği ile çalma.
3. Sol majör tonundaki etütleri değişik yay teknikleriyle çalma.

II.KONU: RE MAJÖR DİZİSİ

1.Amaç: Re majör dizisini I.konumda, değişik yay çeşitleriyle 1 oktav içinde çalabilme.

Davranışlar:

1. Re majör dizisindeki değiştirici işaretlerin ne olduğunu söyleme.
2. Re majör dizisinde parmakları tuşe üzerinde doğru yerlerine basma.
3. Re majör dizisinin değişik sürelerde 1 oktav içinde çıkıcı ve inici olarak çalınışını gösterme.
4. 1 oktavlık re majör dizisinde değişik yay çeşitlerini gösterme.

2.Amaç: Re majör dizisinde öğrenilen yay tekniklerini uygulayabilme.

Davranışlar:

1. Re majör dizisini Detache tekniği ile çalma.
2. Re majör dizisini Legato tekniği ile çalma.
3. Re majör tonundaki etütleri değişik yay teknikleri ile çalma.

Terimler: Sol majör, re majör

VI. ÜNİTE

DEĞİŞTİRİCİ İŞARET ALMAYAN MAJÖR-MİNÖR DİZİLER

I.KONU: DO MAJÖR DİZİSİ

1.Amaç: Do majör dizisini I.konumda değişik yay çeşitleriyle 2 oktav içinde çalabilme.

Davranışlar:

1. Do majör dizisinde parmakları tuşe üzerinde doğru yerlerine basma.
2. Do majör dizisinin değişik sürelerde çıkıcı ve inici olarak 2 oktav içinde çalınışını gösterme.
3. 2 oktavlık do majör dizisinde değişik yay çeşitlerini gösterme.

2.Amaç: Do majör dizisinde öğrenilen yay tekniklerini uygulayabilme.

Davranışlar:

- 1.Do majör dizisini Detache tekniği ile çalma.
- 2.Do majör dizisini Legato tekniği ile çalma.
- 3.Do majör tonundaki etütleri değişik yay teknikleriyle çalma.

II.KONU: LA MİNÖR DİZİSİ

1.Amaç: La minör dizisini I.konumda değişik yay çeşitleriyle 2 oktav içinde çalabilme.

Davranışlar:

- 1.La minör dizisindeki parmak durumlarını gösterme.
- 2.La minör dizisinin çıkıcı ve inici olarak değişik yay çeşitleriyle 2 oktav içinde doğal biçimde çalınışını gösterme.
- 3.La minör dizisinin çıkıcı ve inici olarak değişik yay çeşitleriyle 2 oktav içinde melodik biçimde çalınışını gösterme.
- 4.La minör dizisinin çıkıcı ve inici olarak değişik yay çeşitleriyle 2 oktav içinde armonik biçimde çalınışını gösterme.

2.Amaç: La minör dizisinde öğrenilen yay tekniklerini uygulayabilme.

Davranışlar:

- 1.La minör dizisini Detache tekniği ile çalma.
- 2.La minör dizisini Legato tekniği ile çalma.
- 3.La minör tonundaki etütleri değişik yay teknikleriyle çalma.

Terimler: Do majör, la minör.

VII.ÜNİTE

ÜÇ DİYEZLİ MAJÖR -MİNÖR DİZİLER

I. KONU : LA MAJÖR DİZİSİ

1.Amaç: La majör dizisini I. ve III.konumlarda değişik yay şekilleriyle 2 oktav içinde çalabilme.

Davranışlar:

1. La majör dizisinde değiştirici işaretlerin ne olduğunu söyleme.
2. La majör dizisinde parmakları tuşe üzerinde doğru yerlere basma.
3. La majör dizisinin değişik sürelerde 2 oktav içinde çıkıcı ve inici olarak çalınışını gösterme.
4. 2 oktavlık la majör dizisinde değişik yay çeşitlerini gösterme.

2.Amaç: La majör dizisinde öğrenilen yay tekniklerini uygulayabilme.

Davranışlar:

1. La majör dizisini Detache tekniği ile çalma.
2. La majör dizisini Legato tekniği ile çalma.
3. La majör dizisini Staccato tekniği ile çalma.
4. La majör tonundaki etütleri değişik yay teknikleriyle çalma.

II.KONU: FA DİYEZ MİNÖR DİZİSİ

1.Amaç: Fa diyez minör dizisini I. ve II. konumlarda değişik yay şekilleriyle 1 oktav içinde çalabilme.

Davranışlar:

1. Fa diyez minör dizisindeki parmakları doğru yerlerine basma.
2. Fa diyez minör dizisinin çıkıcı ve inici olarak değişik yay çeşitleriyle doğal biçimde çalınışını gösterme.
3. Fa diyez minör dizisinin çıkıcı ve inici olarak değişik yay çeşitleriyle melodik biçimde çalınışını gösterme.
4. Fa diyez minör dizisinin çıkıcı ve inici olarak değişik yay çeşitleriyle armonik biçimde çalınışını gösterme.

2.Amaç: Fa diyez minör dizisinde öğrenilen yay tekniklerini uygulayabilme.

Davranışlar:

1. Fa diyez minör dizisini Detache tekniği ile çalma.
2. Fa diyez minör dizisini Legato tekniği ile çalma.
3. Fa diyez minör dizisini Staccato tekniği ile çalma.
4. Fa diyez minör tonundaki etütleri değişik yay teknikleriyle çalma.

Terimler: La majör, fa diyez minör

Terimler: La majör, fa diyez minör.

VIII.ÜNİTE

BİR BEMOLLÜ MAJÖR-MİNÖR DİZİLER

I.KONU: FA MAJÖR DİZİSİ

1.Amaç: Fa majör dizisini I.konumda değişik yay çeşitleriyle 1 oktav içinde çalabilme.

Davranışlar:

1.Fa majör dizisinin aldığı değiştirici işareti gösterme.

2.Fa majör dizisinde parmakları tuşe üzerinde doğru yerlerine basma.

3.Fa majör dizisinin değişik sürelerde 1 oktav içinde çıkıcı ve inici olarak çalınışını gösterme.

4. 2 oktavlık fa majör dizisinde değişik yay çeşitlerini gösterme.

2.Amaç: Fa majör dizisinde öğrenilen yay tekniklerini uygulayabilme.

Davranışlar:

1.Fa majör dizisini Detache tekniği ile çalma.

2.Fa majör dizisini Legato tekniği ile çalma.

3.Fa majör tonundaki etütleri değişik yay teknikleriyle çalma.

II.KONU: RE MİNÖR DİZİSİ

1.Amaç: Re minör dizisini I.konumda değişik yay çeşitleriyle 1 oktav içinde çalabilme.

Davranışlar:

1.Re minör dizisindeki parmakları doğru yerlerine basma.

2.Re minör dizisinin çıkıcı ve inici olarak değişik yay çeşitleriyle doğal biçimde çalınışını gösterme.

3.Re minör dizisinin çıkıcı ve inici olarak değişik yay çeşitleriyle melodik biçimde çalınışını gösterme.

4.Re minör dizisinin çıkıcı ve inici olarak değişik yay çeşitleriyle armonik biçimde çalınışını gösterme.

2.Amaç: Re minör dizisinde öğrenilen yay tekniklerini uygulayabilme.

Davranışlar:

1.Re minör dizisini Detache tekniği ile çalma.

2.Re minör dizisini Legato tekniği ile çalma.

3.Re minör tonundaki etütleri değişik yay teknikleriyle çalma.

Terimler: Fa majör, re minör

IX. ÜNİTE

BİR VE İKİ DİYEZLİ MİNÖR DİZİLER

I.KONU: Mİ MİNÖR DİZİSİ

1.Amaç: Mi minör dizisini I.konumdaki değişik yay çeşitleriyle 1 oktav içinde çalabilme.

Davranışlar:

- 1.Mi minör dizisindeki parmakları doğru yerlerine basma.
- 2.Mi minör dizisinin çıkıcı ve inici olarak değişik yay çeşitleriyle doğal biçimde çalınışını gösterme.
- 3.Mi minör dizisinin çıkıcı ve inici olarak değişik yay çeşitleriyle melodik biçimde çalınışını gösterme.
- 4.Mi minör dizisinin çıkıcı ve inici olarak değişik yay çeşitleriyle armonik biçimde çalınışını gösterme.

2.Amaç: Mi minör dizisinde öğrenilen yay tekniklerini uygulayabilme.

Davranışlar:

- 1.Mi minör dizisini Detache tekniği ile çalma.
- 2.Mi minör dizisini Legato tekniği ile çalma.
- 3.Mi minör tonundaki etütleri değişik yay teknikleriyle çalma.

II.KONU: Sİ MİNÖR DİZİSİ

1.Amaç: Si minör dizisini I. ve II. konumlarda değişik yay çeşitleriyle 2 oktav içinde çalabilme.

Davranışlar:

1. Si minör dizisindeki parmakları doğru yerlerine basma.
2. Si minör dizisinin çıkıcı ve inici olarak değişik yay çeşitleriyle doğal biçimde çalınışını gösterme.
3. Si minör dizisinin çıkıcı ve inici olarak değişik yay çeşitleriyle melodik biçimde çalınışını gösterme.
4. Si minör dizisinin çıkıcı ve inici olarak değişik yay çeşitleriyle armonik biçiminde çalınışını gösterme.

2.Amaç: Si minör dizisinde öğrenilen yay tekniklerini uygulayabilme.

Davranışlar:

1. Si minör dizisini Detache tekniği ile çalma.
2. Si minör dizisini Legato tekniği ile çalma.
3. Si minör tonundaki etütleri değişik yay teknikleriyle çalma.

Terimler: Mi minör, si minör.

ÖRNEK İŞLENİŞ

I. HAZIRLIK

Okulun Adı	: Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi
Dersin Adı	: Keman
Sınıfı	: Hazırlık
Ünitenin Adı	: Keman Çalmada Temel Davranışlar (I. Ünite)
Konunun Adı	: Kemanın ve Yayın Fiziksel Yapısı
Süresi	: 40'
Öğretim Yöntem ve Teknikleri	: Uygulama, anlatım, soru-cevap.
Kaynaklar	:
Araç ve Gereçler	: Keman, ders kitabı, nota sehbası.

Amaç Alanı: Bilişsel

Amaç 1: Kemanın ve yayın bölümlerini tanıyabilme

Davranışlar:

1. Kemanın bölümlerini söyleme
2. Yayın bölümlerini söyleme

Amaç 2: Kemanın ve yayın bakımını ve korunmasını kavrayabilme

Davranışlar:

1. Kemanın ve yayın bakımının önemli olduğunu söyleme-yazma
2. Kemanın ve yayın bakım ve koruma kurallarını söyleme-yazma

II. EĞİTİM DURUMLARI

1. Öğrenciye kemanın bölümlerinin tanıtılması
2. Öğrencinin kemanın bölümlerini isimleriyle göstermesi
3. Öğrenciye yayın bölümlerinin tanıtılması
4. Öğrencinin yayın bölümlerini isimleriyle göstermesi
5. Öğrenciye kemanın ve yayın bakımının ve korunmasının anlatılması
6. Öğrencinin kemanın ve yayın bakımını öğrenmesi
7. Öğrencinin kemanın ve yayın nasıl korunması gerektiğini bilmesi

III. ÖRNEK ÖLÇME DURUMLARI

Açıklama: Kemanın ve yayın bölümlerinin tanıtılması, kemanın ve yayın bakımı ve korunmasını öğrenmeye yönelik davranışlar aşağıda listelenmiştir. Bu davranışları gözleyerek ilgili yere (x) işareti koyunuz.

Dereceleme Ölçeği: 1-Çok Zayıf, 2-Zayıf, 3-Orta, 4-İyi, 5-Pekiyi

Öğrencinin Adı Soy adı:

Ünite: Keman Çalmada Temel Davranışlar (I. Ünite)

Konu: Kemanın ve Yayın Fiziksel Yapısı

Amaç Alanı: Bilişsel

Amaç 1: Kemanın ve yayın bölümlerini tanıyabilme

Amaç 2: Kemanın ve yayın bakımını ve korunmasını kavrayabilme

BİLİŞSEL ALAN GÖSTERGE TABLOSU

Davranışlar:

1. 2. 3. 4. 5.

1. Kemanın bölümlerini söyleme
2. Yayın bölümlerini söyleme
3. Kemanın ve yayın bakımının önemli olduğunu söyleme-yazma
4. Kemanın ve yayın bakım ve koruma kurallarını söyleme-yazma

IV. DEĞERLENDİRME

Öğretmen ölçme sonuçlarına göre öğrencilerin başarıları ile ilgili değerlendirmelerde bulunur.

ÖZGEÇMİŞ

1973 yılında Adıyamanda doğdu. İlk, orta ve liseyi sırasıyla Ankara, Van, Yozgat ve Muğla'da tamamladı. 1990 yılında Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümüne girdi. Bölümde Doç. İsmail BOZKAYA ile keman çalıştı. 1994 yılında mezuniyetinden sonra Kayseri ve Ankara'da milli eğitim kurumlarında müzik öğretmenliği yaptı. 1995 yılında Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Müzik Eğitimi Bölümünde Yüksek Lisans programına girdi. Burada Doç. Yılmaz ŞENDURUR ile keman çalışmalarını sürdürdü. 1996-1997 öğretim yılından bu yana Ankara Anadolu Güzel Sanatlar Lisesinde keman öğretmenliği yapmaktadır.

